La Belga Sonorilo

BELGA GAZETO ESPERANTISTA.

UNUA JARO.

SEPTEMBRO 1902-1903.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,

IMPRIMEUR-ÉDITEUR
NOUVELLE PROMENADE, 4
BRUGES.

DRUKKER-UITGEVER
NIEUWE WANDELING, 4
BRUGGE.

ENHAVO

de la unua jarkolekto, Septembro 1902-1903.

Kun Franca kaj Flandra tradukoj.

Paĝoj.

La agado Esperanta en Belgujo. Kapitano Lemaire 1
Nia celo. La redakcio 6
Doktoro Zamenhof. Lucien Blanjean 7
Esperanto ĉe la geografia ekspozicio de Antverpeno. Jos. Jamin. 8
Alvoko al la Belgaj Esperantistoj. M. Seynaeve 10
La gazetaro Esperantista. Gaston Chotiau. . 13
Alvoko al la Flandranoj. Maurice Seynaeve . 16
La unuaj paŝoj de la lingvo Esperanto en Belgujo. Lucien Blanjean. 18
La klubo l' Unua kaj ĝia gazeto. L. Cogen . . 20
La Delegacio por la enkonduko de Helpanta Lingvo Internacia. Jos. Jamin. . . . 26, 118
Esperanto ĉe la blinduloj 28
Tra la Belga gazetaro. Maurice Seynaeve . . 29
La vulpo kaj la leono. A. Kofman 32
La progresoj de nia Lingvo tra la mondo. Maurice Seynaeve 33
Esperanta Kroniko. Jos. Jamin. 36
Ŝipano kaj komercisto. Ivan Malfeliĉulo. . . 40
1903. La redakcio 41
Niaj Internaciaj Korespondaĵoj. Maurice Seynaeve 42
Kristnasko de la ĉasisto. Lucien Christiaens . 48
Antverpenaj Novaĵoj. Leo 49, 65
Pri la elparolebleco de Esperanto. L. Cogen . 56
Esperanta Muziko. L. Cogen 67
Kion ĉiu estas faronta. Leo. 70
Facileco de Esperanto. Ivan Ŝirjaev 71
Pri la S. I. R. Maurice Seynaeve 73
Fidelaj ĝis la Morto. Augusta Greiner. . . . 78
Poliglota Klubo en Bruselo. L. Vandersleyen . 80
Moderna Babelturo ! Lucien Blanjean. . . . 81
Adresaro de Komercistoj. Maurice Seynaeve . 83
Mari-Terezo en Antverpeno. Leo 87

Paĝoj.

Pentraĵeto. Karl Bezin 91
Antverpena Grupo Esperantista, Regularo. . 91
La ploranta ŝtonmurego. Fraŭlino Delfosse . 98
Esperanto kaj la kolektistoj. L. Cogen. . . . 102
Esperantista Ekspozicio en Antverpeno. Leo . 108
Eksplodo. S. Poljansky 110
Al niaj Holandaj samideanoj 114
Tra la Mondo Esperantista. Jos. Jamin 38, 44, 51, 61, 74, 84, 93, 104, 115
Kroniko Belga. Maurice Seynaeve 38, 46, 54, 64, 77, 85, 95, 106, 117

Sen traduko.

Ĉe la lunbrilo. 32
La lastaj vortoj de kelkaj eminentuloj. Leŭtenanto V. Inglada 59, 80, 120
Ŝercaĵoj 60
La pesto. A. Kofman. 88
La Japana legendo pri du steloj. S. Ŝtirlin . . 89
Pro kio vi fieriĝas? Magnus Nordensvan. . . 89
Potenculo. Fiereco. Radvan Ripinski 90
Nia arbo. Jos. Jamin 101
Al la festeno edzeca. A. Kofman. 109
Rusaj geesperantistoj ! N. Evstifeieff 113
Legendo de Oješko. Kabe 119
Multlingva Hotelo 120
Rakontetoj. Léopold Pels 120

Avizoj diversaj 12, 22, 25, 31, 60, 97
Novaj libroj 31, 112, 120
Protektantoj de la Belga Sonorilo. 35, 48, 60, 80, 100
Korespondaĵoj . 40, 48, 60, 72, 79, 91, 100, 112, 120

Mécanisme de la langue « Esperanto » . . . 24
Samenhang der Esperanto-taal

Ière Année, No I. Septembre 1902. | Ia Jaro, Ia Numero. Septembro 1902. | Ie Jaar, No I. September 1902.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

LA BELGA SONORILO

AD. CRESPIN

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL. | BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL : 2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger.

KOSTO DE LA JARA ABONO : 2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj.

JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS : 2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde.

Un numéro (*huit pages*) 0.25 fr. | Unu numero (ok paĝoj) 0.25 fr. | Het nummer (*8 bladz.*) 0.25 fr.

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

ENHAVO.

1° La agado esperanta en Belgujo.
2° Nia celo.
3° Doktoro Zamenhof.
4° Esperanto ĉe la geografia ekspozicio de Antverpeno.
5° Alvoko al la Belgaj Esperantistoj.
6° Avisoj diversaj.

SOMMAIRE.

1° Le Mouvement espérantiste en Belgique.
2° Notre but.
3° Le Docteur Zamenhof.
4° L'Esperanto à l'Exposition de géographie d'Anvers.
5° Appel aux Espérantistes Belges.
6° Avis divers.

INHOUD.

1° De Esperantische beweging in België.
2° Ons doel.
3° Doktor Zamenhof.
4° Het Esperanto op de aardrijkskundige tentoonstelling van Antwerpen.
5° Oproep tot de Belgische Esperantisten.
6° Verscheidene berichten.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,

IMPRIMEUR-ÉDITEUR

BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4.

Principaux Manuels en langue française.

Grammaire et exercices de la langue Internationale Esperanto par L. de Beaufront. — Prix 1.50 frc (port en plus.)
L'Esperanto en 10 leçons par Th. Cart et M. Pagnier. — Prix 0.75 (port en plus.)
Dictionnaire Esperanto-Français par L. de Beaufront. — Prix 1,50 (port en plus) en vente : aux dépôts de la Maison Hachette et Cie.

Petit Vocabulaire Français-Esperanto par Th. Cart et autres (*ouvrage provisoire en attendant le Dictionnaire Français-Esperanto*) au Secrétariat du groupe Espérantiste de Paris, 10, place de la Bourse, Paris (2a) et chez Spineux et Cie à Bruxelles. — Prix 0.75 (port en plus.)

Bij den schrijver te Hilversum (Holland) — **Volledig Leerboek der opkomende wereldtaal Esperanto**, door Dreves Uitterdijck, Trompschool, Hilversum. — Prijs : fl : 1.50 (3.75 fr.) verzendingskosten daarboven.

Ter pers, bij den drukker van *La Belga Sonorilo* : **Het Esperanto in tien lessen**, aan fr. 0,50.
Dat werkje zal slechts in den loop der aanstaande maand kunnen geleverd worden.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

L'Espérantiste fr. 5.00 par an (*5.00 fr. 's jaars*) Mr René Lemaire à Epernay (Marne) France.
Lingvo Internacia fr. 5.75 par an (*5.75 fr. 's jaars*) Mr Paul de Lengyel à Szegzârd, Hongrie.
La Lumo fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. Rembert, 79 rue St-Christophe, Montreal, Canada
La Rondiranto fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr G. P. Oreŝkov, Philipoplo, Bulgarie.

On peut aussi demander les abonnements à ces journaux en s'adressant à Mr Maurice Seynaeve, 3, rue de l'Avenir à Courtrai, qui les transmettra aux diverses rédactions.

Men mag ook inschrijvingen op die bladen vragen bij Mijnheer Maurice Seynaeve, *3, Toekomststraat te Kortrijk, die ze aan de verschillende besturen zal overmaken.*

La lettre en 6 langues de Mr Kazi-Girej sera envoyée à toute personne qui en fera la demande à la rédaction.

***

Les renseignements sur l'Esperanto peuvent toujours s'obtenir en écrivant au Président de la Section Espérantiste du Cercle Polyglotte, Hôtel Ravenstein, à Bruxelles.

On peut aussi s'adresser aux personnes suivantes qui s'empresseront de donner toutes les indications désirables :

De brief van Mr Kazi-Girej, in 6 talen, zal gezonden worden aan al de personen die zulks zullen vragen aan den opstelraad.

***

Inlichtingen over het Esperanto kunnen steeds bekomen worden met te schrijven aan den Voorzitter der Esperantische Afdeeling van den Talenkring, Hotel Ravenstein, te Brussel.

Men mag zich ook wenden tot de volgende personen, die zich zullen verhaasten alle wenschelijke inlichtingen te geven :

En Esperanto et en Français : Messieurs E. et L. Blanjean, rue de Wautier, 14, à Laeken ; — Jos. Jamin, rue des Drapiers, 55, Bruxelles ; — G. Chotiau, 3, rue de Bériot, à St-Josse-ten-Noode ; — Sous-lieutenant L. Jamin, 92, Avenue Isabelle, Anvers ; — Sous-lieutenant H. Lekeu, 49, rue Wallonne, Bruges ; — P. Poncelet, conseiller provincial à Gedinne ; — F. Hela, sous-officier au régiment des Grenadiers, à Bruxelles.

In het Esperanto, in het Vlaamsch en in het Fransch : Heeren A.-J Witteryck, 4, Nieuwe Wandeling, Brugge ; — M. Seynaeve, 3, Toekomststraat, Kortrijk ; — E. D'Artois, 9, Jennaertstraat, St-Jans-Molenbeek.

La « *BELGA SONORILO* » acceptera des annonces à des prix très réduits dont on trouvera le tableau ci-dessous.

Ces annonces devront satisfaire aux conditions suivantes :

1° Etre rédigées exclusivement en Esperanto ;

2° Emaner de personnes s'engageant à correspondre en Esperanto ,

3° Les annonces doivent être prises pour une année entière.

1/16	de page	annuellement	fr.	8.00
1/8	»	»	»	15.00
1/4	»	»	»	28.00
1/2	»	»	»	50.00

De « BELGA SONORILO » *aanveerdt aankondigingen aan zeer matige prijzen, van welke men hieronder de tabel vindt.*

Die aankondigingen moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

1° Opgesteld zijn uitsluitelijk in Esperanto ;

2° Gegeven zijn door personen die zich verplichten in Esperanto te schrijven ;

3° De aankondigingen moeten genomen worden voor een gansch jaar.

1/16	*bladz.*	*jaarlijks*	*fr.*	*8.00*
1/8	»	»	»	*15.00*
1/4	»	»	»	*28.00*
1/2	»	»	»	*50.00*

Ière Année, N° I.
Septembre 1902.

Ia Jaro, Ia Numero.
Septembro 1902.

Ie Jaar, N° I.
September 1902.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.

BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde.
Un numéro (*huit pages*) 0.25 fr.	Unu numero (ok paĝoj) 0.25 fr.	Het nummer (*8 bladz.*) 0.25 fr.

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

La agado esperanta en Belgujo.

1897 finiĝante, mi ĝojegis estante elektita por prepari unue, kondukadi poste, ekspedicion kiu devos trairi tropikan Afrikon de la buŝoj de Zambezi'o al la enfluo de Kongo.

La entrepreno estis tre grava kaj ĝi bezonis mian tutan tempon.

Meze de ĝiaj preparaĵoj kaj prilaboroj tre diversaj, mi okaze sciiĝis je la lingvo internacia Esperanto. Kiel vojaĝisto la demando estis, certe, interesinda por mi ; tamen kiam mi petis libriston por ke li venigu el Parizo lernolibron esperantan, mi ne tute povis pripensi kian inspiraĵon tiu ĉi libro estos alportanta al mi.

Tiun vorton « inspiraĵo » mi uzas intence, ĉar, leginte la unuajn paĝojn de la dirita lernolibro, mi tiel interesiĝis je ĝi ke, ne fermante la libron, mi ĝin tute kaj tuje tralegadis kaj, poste, skribis leteron

Le Mouvement espérantiste en Belgique.

A la fin de 1897 j'avais le grand bonheur d'être choisi pour préparer d'abord, conduire ensuite, une expédition chargée de traverser l'Afrique tropicale, en partant des bouches du Zambèze pour aboutir à l'embouchure du Congo.

L'entreprise était vaste et requérait tout mon temps.

Au milieu des préparatifs et des travaux de tout genre qu'elle exigeait, le hasard voulut que j'entendisse parler de la langue internationale Esperanto.

En ma qualité de voyageur, la question ne pouvait manquer de m'intéresser ; toutefois, en priant le libraire de me faire venir de Paris le manuel espérantiste, j'étais loin de m'attendre à la révélation qu'il allait m'apporter.

J'emploie à dessein ce mot de « révélation » car, à la lecture des premières pages du dit manuel mon intérêt fut à ce point éveillé que, sans fermer le livre, je le parcourus en entier et

De Esperantische Beweging in België.

Op het einde van het jaar 1897, had ik het groot geluk geroepen te worden eerst tot het bereiden, en vervolgens tot het geleiden van eenen reistocht, belast met tropisch Afrika, van aan de mondingen van den Zambees tot aan deze van den Congo te doortrekken.

De onderneming was groot en vroeg al mijnen tijd. Te midden der toebereidselen en werken van allen aard die zij vereischte, hoorde ik bij toeval van de wederlandsche taal Esperanto spreken.

In mijne hoedanigheid van reiziger moest de zaak mijne nieuwsgierigheid spannen ; en toch, op het oogenblik dat ik den boekhandelaar verzocht mij van Parijs het Esperantische handboek te doen afzenden, was ik verre van te rekenen op de ontdekking die het mij ging mededeelen.

Met opzet gebruik ik dit woord ontdekking ; want bij het lezen der eerste bladzijden van bovengenoemd handboek, vond ik het zoo belangwekkend, dat ik het in éénen trek geheel en gansch doorliep.

esperante, kiun mi sendis al sinjoro de Beaufront; lia respondo alvenis per la revenanta kurieraĵo; ĝin mi komprenis perfekte.

Mia opinio estis farata.

Kaj, kvankam tre okupadata je miaj preparaĵoj por foriro, mi deziregis konigi, en Belgujo — kie estis 4 aŭ 5 esperantistoj silentaj, kiel mi sciiĝis pli malfrue — la mirindan rimedon elpensitan de Doktoro Zamenhof.

Du paroladoj estas diritaj ĉe la « Cercle polyglotte de Bruxelles » (multlingva klubo Brusela) ; serio da 8 artikoloj unue publikigitaj de « Petit Bleu, » estas unuigitaj kiel broŝureto kiun oni presis po miloj da ekzempleroj, dank' al la donemeco de sinjoroj Somzée, Solvay, Lambert, k. t. p.

Esperanta kurso estis organizata de la «Cercle polyglotte de Bruxelles»; la ekmovo etendiĝis eksteren ; en Gilly apud Charleroi, sinjoro Roelandt aranĝis malgrandan esperantan klubon ; kaj kiam, en Aprilo 1898, mi foriris el Eŭropo, mi esperis ke la movaĵo estis sufiĉe granda kaj ke oni devis nur lasi ĝin iradi.

Sed, similaj je ĉiuj novigemuloj, la anoj kiujn mia propagando estis altirinta al Esperanto en Belgujo, rapide timemiĝis pro la malfacilaĵoj kaj precipe la facilaj mokaĵoj kiujn naskigis iliaj penoj.

Ĉu ne estas facile esti « forta viro, » nur uzante la rideton kaj la malŝaton kontraŭ novaĵo kiu ajn ĝi estas.

Ekzameni, lerni tiun novaĵon, postulas kelkan penon, ian elspezon da inteligento, dozon pli aŭ malpli grandan da energio.

Nu !

Nu oni trovas pli facile ridantojn kuŝemajn ol virojn energiajn.

Ho ! mi scias ke multe da personoj ekkrios ke oni povas esti energia, inteligenta kaj memvolema sen, pro tio, kredi ke oni devas okupi sin pri Esperanto.

Jes, supoze ke, por tia okupado, oni devus malfavori ion ajn ! ekzemple forlasi alian ajn lernadon ! eksalti en la nekonecon.

Sed tio tute ne estas necesa. Eĉ oni ne devas lernadi tute kaj perfekte Esperanton ; nur estas necese, por la bonfideblaj personoj, ke ili elspezos nur kelke da horoj (4 por homo mezinteligenta), por ekzameni la lingvon helpantan internacian, nomatan « Esperanto, » tiel ke ili scias pri kio oni parolas.

---

d'une traite ; de suite après j'écrivais une lettre en Esperanto adressée à Monsieur de Beaufront ; sa réponse me parvenait par retour du courrier ; et je la comprenais parfaitement.

J'étais fixé.

Et, si tenu que je fusse par les préparatifs de mon départ, je voulus faire connaître en Belgique — où existaient 4 ou 5 espérantistes silencieux, ainsi que je l'appris plus tard — le merveilleux organe du docteur Zamenhof.

Deux conférences furent données au cercle polyglotte de Bruxelles ; une série de 8 articles publiés par le Petit Bleu, puis réunis en une brochure qui put être tirée à des milliers d'exemplaires grâce à la générosité de Messieurs Solvay, Somzée, Lambert, etc...

Un cours d'Esperanto fut ouvert au cercle polyglotte de Bruxelles ; le mouvement s'étendit au dehors ; à Gilly-lez-Charleroi, Monsieur Roelandt organisa un petit cercle espérantiste et lorsque, en Avril 1898, je quittai l'Europe, j'espérais que le mouvement était suffisamment lancé et qu'il n'y avait plus qu'à le laisser aller.

Seulement, semblables à tous les néophytes, les partisans que ma propagande avait amenés à l'Esperanto en Belgique, s'effrayèrent vite des difficultés, et surtout des faciles moqueries qui répondaient à leurs efforts.

Il est si aisé d'être un « homme fort », par le seul emploi du rire et du dédain devant toute nouveauté.

Examiner, étudier cette nouveauté demande un certain effort, une dépense d'intelligence, une dose plus ou moins marquée d'énergie.

Alors ?

Alors on trouve plus facilement les rieurs paresseux que les hommes d'énergie.

Oh ! je sais bien que beaucoup s'écrieront qu'on peut être énergique, intelligent et volontaire sans pour cela croire qu'on doive s'occuper de l'Esperanto !

Oui, si, pour ce faire, on devait compromettre quoi que ce soit ! Sacrifier, par exemple, tout autre étude ; faire un saut dans l'inconnu !

Mais il n'en est rien. Car il ne s'agit même pas d'apprendre l'Esperanto à fond ; il s'agit, pour les gens de bonne foi, de consacrer seulement quelques heures (4 pour un homme d'intelligence moyenne), à l'examen de la langue auxiliaire internationale appelée Esperanto, de manière à savoir ce dont on parle.

Aanstonds heb ik eenen brief in Esperantotaal, den heere de Beaufront toegezonden; zijn antwoord kwam mij met omgaanden post toe, en ik verstond het geheel wel van het begin tot het einde.

Nu wist ik waaraan mij houden.

En hoe overlast ik ook was, door de toebereidselen van mijne afreis, wilde ik toch in België — waar er tot dan toe, gelijk ik het later vernam, slechts vier of vijf ongekende esperantisten waren, — Doctor Zamenhof's wonderbare taal doen kennen.

Te Brussel werden er in den talenkring twee voordrachten gegeven. Ook eene reeks van acht bijdragen, die eerst in den « Petit Bleu » verschenen, konden daarna, dank aan de mildheid der heeren Solvay, Somzée, Lambert en andere, in een vlugschrift vereenigd, op duizenden afdruksels getrokken worden.

Een leergang van Esperanto werd in den talenkring te Brussel begonnen. Weldra strekte zich de beweging buiten de hoofdstad uit : te Gilly bij Charleroi, richtte de heer Roelandt eenen esperantokring op, en wanneer ik in April van het jaar 1898 Europa verliet, had ik het goede vooruitzicht, dat de beweging den rechten weg had ingeslagen, en dat zij in zekerheid en zonder vrees een gelukkigen uitslag mocht te gemoet zien.

En toch, gelijk al degenen die iets nieuws aanvangen, de voorstaanders van Esperanto, in België gewonnen, lieten zich al ras verschrikken door moeilijkheden en gemakkelijke beschimpingen, die hunne pogingen beantwoordden.

Te willen toonen dat men het meeste verstand heeft, met al wat nieuws is in 't belachelijke te trekken en fier te verachten, dat is geheel gemakkelijk. Maar eene nieuwigheid met zorg beschouwen en nauwkeurig onderzoeken, eischt zekere krachtinspanning, een vertoon van geleerdheid en vernuft, eene bepaalde standvastigheid.

En dan ?

Ja, dan zult gij meer luie spotters dan krachtdadige mannen vinden.

Oh ! ik weet wel, dat menigeen zal uitroepen, dat men verstand en wilskracht hebben kan, zonder daarom te denken dat men verplicht is zich met Esperanto bezig te houden.

Ja, indien men om het te doen, bij voorbeeld, alle andere studie moest laten varen, of indien men iets aanving dat geheel en gansch onbekend is.

Maar daar is niets van, want zelfs is er geene spraak van de Esperantotaal volkomen te leeren : alleenlijk wordt er gevraagd eenige uren (vier voor eenen mensch van middelbare begaafdheid) aan de wederlandsche hulptaal Esperanto toe te wijden, om te weten en te kennen wat ze eigentlijk is.

Tiam neniu ekridos plu sub la nazo de novigantoj kiuj donis garantiaĵojn pri aliaj aferoj.

Ja tiuj ridoj, tiuj sarkasmoj pruvas ke, malgraŭ nia malmodesteco de homoj havantaj grandajn kaj antaŭgvardiajn ideojn, ni estas precize el tiu gento kiu, en 1636, devigis Galilée, tiam sepdek-jaran, prezenti sin antaŭ la sanktan juĝistaron kaj subskribi tiun ĉi formulon forĵurantan :

« Mi, Galilée, je la sepdeka jaro de mia aĝo, estanta persone kontraŭ la juĝistaro; genuiĝata kaj havanta antaŭ miaj okuloj la sanktajn evangeliojn kiujn mi tuŝas per miaj propraj manoj; kore kaj fide sincera; mi forĵuras, malbenas kaj malamegas, kiel eraran kaj herezian, la movadon de la Tero, k. c.... »

Kia vidaĵo! Maljunulo, glora pro longa vivo tute konsumata je la lernado de la naturo, kiu, genuigita, malgraŭ la atesto de sia propra konscienco, forĵuras la veraĵon kiun li mem tiel pruve evidentigis!

Sed, la persekuto havas nur malmulte da graveco. Ĝi estas nepova kontraŭ la vereco, kies triumfo iĝas nur pli certa kaj pli rapida. Hodiaŭ, neniu proklamas ankoraŭ la eraron de la senmovebleco de l' Tero, kaj nia planedo turniĝadas tiel je Parizo kiel je la observatorio Roma, kie la Patro Secchi faris observadojn tiel multvalorajn.

(Laplace : Exposition du système du monde, paĝo 394.)

Hodiaŭ la sektanoj kaj la malgrandaspirituloj, je siaj bedaŭregoj, ne havas plu la armilon de la persekutado por sufokigi la voĉon de la novigantoj.

Almenaŭ lia malmemmovebleco havas armilon tro timindan per la ironio kaj la mokado.

Tiun armilon timis niaj unuaj adeptoj esperantistaj; kaj, dum mi dise vojaĝis tra Mez-Afriko, ili kontentiĝis vivi dolĉe, kiel grupeto tre sindonema, farante regule la kurson pri Esperanto ĉe la « cercle polyglotte, » legante konscience la fremdajn esperantajn verkojn, sed ne tro kuraĝante provi por movigi la Belgan indiferentecon.

Tia estas la situacio kiun mi trovis, reveninte patrujon.

Kaj mi revenis kun pakaĵo da notoj kaj observaĵoj kiuj postulis jarojn por senĉesa laboro!

Sed la demando pri lingvo helpanta internacia, lingvo dua, sama por ĉiuj, estas tiel grava je siaj sekvaĵoj, kiuj povas esti tujaj, ke mi ne povis forigi la devon : rekomenci la bataladon.

Alors personne ne rira plus au nez des novateurs ayant fait leurs preuves dans d'autres domaines.

Car ces rires et ces sarcasmes montrent que, malgré nos prétentions de gens à idées larges et avancées, nous sommes exactement de cette race qui, en 1636, força Galilée, alors âgé de 70 ans, à comparaître devant le tribunal sacré, et à signer cette formule d'abjuration :

« Moi, Galilée, à la 70me année de mon âge, constitué personnellement en justice, étant à genoux, et ayant devant les « yeux les Saints-Evangiles que je touche de mes propres « mains ; d'un cœur et d'une foi sincère, j'abjure, je maudis et « je déteste l'erreur, l'hérésie du mouvement de la Terre, « etc... »

Quel spectacle que celui d'un vieillard, illustre par une longue vie consacrée tout entière à l'étude de la nature, abjurant à genoux, contre le témoignage de sa propre conscience, la vérité qu'il avait prouvée avec évidence.

Mais qu'importe la persécution ? Elle est impuissante contre la vérité, et ne fait que rendre son triomphe plus certain et plus rapide. Personne ne proclame plus aujourd'hui l'erreur de l'immobilité de la Terre, et notre planète tourne sur elle-même, aussi bien à Paris qu'à l'observatoire romain, où le père Secchi a fait de si précieuses observations.

(Laplace : Exposition du système du Monde, page 394).

Aujourd'hui, les sectaires et les esprits médiocres, à leur grand regret, n'ont plus les armes de la persécution pour étouffer la voix des novateurs.

Du moins reste-t-il à leur inertie cette arme trop redoutée de l'ironie et de la moquerie.

C'est cette arme qu'ont redoutée nos premiers espérantistes; et, durant que je parcourais l'Afrique centrale, ils se contentèrent de vivre doucement, en un petit groupe extrêmement dévoué, donnant régulièrement le cours du cercle polyglotte, lisant consciencieusement les travaux espérantistes étrangers, mais n'osant pas trop essayer de remuer l'indifférence belge.

Telle la situation que je trouvai à mon retour au pays.

Et j'arrivais avec un bagage de notes et d'observations dont la mise en œuvre allait demander des années de travail absorbant!

Mais cette question de la langue auxiliaire internationale, langue seconde, la même pour tous, est si grosse de conséquences qui peuvent être immédiates, que je ne pus me dérober au devoir de reprendre la lutte.

Dezen die zulks willen doen, zullen de invoerders van die nieuwigheid, die op anderen grond bewijzen van geleerdheid gegeven hebben, in het gezicht niet meer uitlachen, maar het nut van hun streven erkennen.

Want dit verachtend lachen en die vinnige spotredens bewijzen genoeg dat, niettegenstaande wij op vooruitgang en gedachtvrijheid aanspraak maken, wij toch nog altijd van dat volk zijn, die in 1636, Galilée, toen zeventig jaren oud, dwongen vóór de heilige rechtbank te verschijnen en de volgende afzwering te teekenen :

« Ik Galilée, in het zeventigste jaar mijns ouderdoms, persoonlijk vóór het gerecht gebracht, op mijne knieën, en vóór mij hebbende de h. h. Evangeliën, die ik met mijne hand raak, met oprecht hert en geloof, zweer af, vervloek en verfoei de dwaling, de ketterij der aardbeweging, enz........ »

Welk schouwspel, eenen ouderling, door een geheel leven toegewijd aan de natuurstudie, beroemd, op zijne knieën en tegen de getuigenis van zijn geweten, de waarheid, die hij klaarblijkelijk bewezen had, te zien afzweren!

Maar wat kan vervolging? Tegen de waarheid is zij geheel en gansch onmachtig, en al wat zij zal doen, zal maar dienen om die te zekerder en te spoediger te doen zegepralen. Op heden is er niemand meer die de dwaling van de onbeweeglijkheid der aarde houdt staan, en onze planeet draait op haar zelve, zoowel te Parijs als op de Roomsche sterrewacht, waar Pater Secchi zoo wonderlijke dingen waargenomen heeft.

(Laplace : Exposition du système du Monde, bladz. 394).

Op onze tijden kunnen de aanhangers van welke leer ook, en in het bijzonder de kleingeesten, tot hunne groote spijt, de stem der invoerders van nieuwigheden niet meer door de wapens der vervolging verdooven. Maar aan hunne werkloosheid, blijft toch dit al te gevreesde wapen over, der spottende en hekelende tegenzegging.

Dit wapen vreesden onze eerste esperantisten, en terwijl ik Midden-Afrika doorreisde, vergenoegden zij zich met stillekens voort te leven, bleven vereenigd in eene groep het esperantisme hoogst aangekleefd, gaven regelmatig den leergang in den talenkring, lazen gemoedelijk de werken der vreemde esperantisten, maar durfden toch niet beproeven de Belgische onverschilligheid te overwinnen.

Alzoo stonden de zaken bij mijne terugkomst in België.

Ik was teruggekomen met menigvuldige aanteekeningen en waarnemingen, wier uitvoering mij vele jaren geheel en al gingen bezig houden.

Maar dit vraagstuk der wederlandsche hulptaal, die voor iedereen eene tweede taal zou wezen, is zoo vol gevolgen, die onmiddellijk kunnen zijn, dat ik, niettegenstaande al mijne bezigheden, geen oogenblik aarzelde den strijd te hernemen.

Kaj mi multe ĝojis vidante la intereson denove vekiĝantan; grupojn fariĝantajn; novajn kursojn malfermiĝantajn; 9 societojn sciencamajn nomantajn delegitojn al la internacia delegitaro por elekti lingvon helpantan internacian; la lastajn volapukistojn en Belgujo fariĝi Esperantistoj; la ekspozicion de la Reĝa geografia societo en Antverpeno donantan larĝan lokon kiel fakon por Esperanto; la liberan Universitaton en Bruselo fine malfermantan por mi siajn pordojn, kaj permesantan ke mi iras, en sian grandan fizikan aŭdejon, paroladi, antaŭ pli ol 300 aŭdantoj, pri tiu artefarita lingvo konsiderata, antaŭ 4 jaroj, kiel utopio pri kiu oni ne devis paroli en tiu lernejo supera.

Kaj hodiaŭ mi plezure nombaptas la Belgan esperantan ĵurnalon: « La Belga Sonorilo, » kies la titolo sufiĉe ekmontras la celon, fariĝi unu el la multaj sonoriloj kiuj baldaŭ kunfaros la tutmondan sonorilaron.

Sindonaĵoj tre sinceraj grupiĝis je fasko nun sufiĉe fortika por ke ni estu certaj pri la plena sukceso; la unuaj esperantistoj fine povas diri al si mem ke sia faritaĵo ne dependas plu de tia aŭ tia persono; ili estis apogiloj por arbeto malforta kaj kaduka; se ili estus malaperintaj, la arbeto estis mortonta; sed, dank' al ilia apogo sindonema, la arbeto kreskadis kaj vastiĝis, altiĝante sole kaj fiere je la ĝojo de tiuj kiuj ĝin plantis.

Ĉie la arbo ekĵetas radikojn; la « Belga Sonorilo » estas la sepa; la aliaj enradikiĝis en Francujo, Hungarujo, Bulgarujo, Kanado, Hispanujo, Holando, kiel oni vidos per la artikolo de nia amiko Chotiau.

Kaj dank' al tiu mirinda kreskado la arbego metos, alireblajn por ĉiuj, la fruktojn la plej bonajn kaj la plej dezirindajn, la fruktojn de la homa pensado.

Ne estas lando ia sen siaj propraj fruktoj kaj floroj; kaj unu inter la plezuroj de l' vojaĝisto estas deŝiri kaj ĝui ilin, ĉie kie li pasas. Sed malmultaj estas tiuj al kiuj la sorto difinis la vivon tiel belan de la longaj vojaĝadoj.

Al tiuj kiuj ne foriras eksterhejmen, oni alportas la fruktojn de aliaj landoj; al la loĝantoj de landoj neĝaj kaj glaciaj, oni alportas la fruktojn orajn de l' landoj sunaj: la oranĝojn, ananasojn, bananojn, kaj tiom kaj tiom da aliaj.

Sed tiuj fruktoj, deŝiritaj antaŭ sia matureco, konservataj artifike, kian ideon ĉu ili povus doni pri la belegaĵoj, pri la bongustaĵoj kiujn la lumo helega kaj la varmego viviganta naskas sub la tropikoj?

Et j'eus la grande satisfaction de voir l'intérêt s'éveiller de nouveau; des groupes se former; des cours nouveaux s'ouvrir; 9 sociétés savantes de Belgique nommer des délégués à la délégation internationale pour le choix d'une langue auxiliaire internationale; les quelques derniers volapukistes belges passer à l'Esperanto; l'Exposition de la société de géographie d'Anvers faire une large place au compartiment de l'Esperanto; l'Université libre de Bruxelles m'ouvrir enfin ses portes et me permettre de venir, dans le grand auditoire de physique, entretenir plus de 300 auditeurs, de cette langue artificielle considérée, il y a 4 ans, comme une utopie dont il ne fallait pas parler dans cet établissement d'instruction supérieure.

Et aujourd'hui j'ai la joie de baptiser le journal espérantiste belge, « La Cloche Belge », dont le titre indique assez le but: être l'une des cloches nombreuses qui composeront bientôt le carillon mondial.

Des dévouements très sincères se sont groupés en un faisceau maintenant assez solide pour que la certitude du succès nous soit donnée; les premiers espérantistes peuvent enfin se dire que leur œuvre ne dépend plus de telle ou telle personnalité; ils étaient les tuteurs d'un arbuste frêle et délicat; s'ils avaient disparu l'arbuste en serait mort; mais, grâce à leur appui dévoué, l'arbre a grandi et s'est épanoui, s'élevant maintenant seul et fier, à la joie de ceux qui le plantèrent.

Partout il jette des racines; la « Cloche Belge » est la septième; les autres ont pris terre en France, en Hongrie, en Bulgarie, au Canada, en Espagne, en Hollande, ainsi qu'on le verra dans l'article de notre ami Chotiau.

Et, grâce à ce merveilleux développement, l'arbre mettra, à la portée de chacun, les fruits les meilleurs et les plus désirables, les fruits de la pensée humaine.

Nul pays qui n'ait ses fruits et ses fleurs; et l'un des plaisirs du voyageur est de les cueillir et de les savourer partout où il passe.

Mais peu nombreux sont-ils ceux à qui le sort réserva la vie si belle des grands voyages!

A qui ne bouge guère de chez soi on apporte les fruits des autres pays; aux gens des pays de neige et de glace on apporte les fruits d'or du pays du soleil: les oranges, les ananas, les bananes, et tant et tant d'autres.

Mais ces fruits, cueillis avant maturité, conservés facticement, quelle idée pourraient-ils donner des splendeurs, des saveurs, que la lumière brillante et la chaleur vivifiante font naître sous les tropiques?

En ik had de uitnemende voldoening de belangrijkheid er van wederom te zien erkennen, nieuwe groepen te zien ontstaan, nieuwe leergangen te zien openen; 9 geleerde maatschappijen van België, voor de keus eener wederlandsche hulptaal, afgeveerdigden bij de wederlandsche zending te zien noemen; de laatste belgische volapukisten naar het Esperanto te zien overgaan; de aardrijkskundige tentoonstelling te Antwerpen aan het Esperanto eene eerlijke plaats te zien afstaan; de vrije Hoogschool te Brussel mij hare deuren te zien openen en mij toe te laten in de groote leerzaal van physica, aan meer dan drie honderd aanhoorders over die kunsttaal te spreken, taal die over vier jaar als eene onmogelijkheid en als loutere hersenschim aanzien was, en waarvan in een gesticht aan hooge geleerdheid toegewijd, niet te spreken viel.

En heden heb ik het genoegen, het Belgisch Esperantische blad te doopen met den naam van « De Belgische Klok », die het doel er klaar van aanduidt, te weten ééne van de klokken te zijn, die welhaast den wereldbeiaard zullen uitmaken.

Mannen die het Esperanto oprecht en waarlijk toegenegen zijn, hebben nu hunne krachten vereenigd en zijn sterk genoeg om op den uitslag van de zaak te mogen rekenen. De eerste esperantisten mogen reeds zeggen dat hun werk van dezen of genen persoon van gezag niet meer afhangt. Eertijds had het zwakke boompje, dat nauwelijks geplant was, steun noodig; ontbrak die steun het moest vergaan. Die steun is niet te kort gebleven en dank aan hem is het boompje groot geworden, het heeft zich ontwikkeld, en wij zien het alleen en fier, tot vreugd van allen, die het geplant hebben, hoog in de lucht zijne verhevene en schoone kroon dragen.

De boom schiet overal wortels, de « Belgische Klok » is de zevende. De anderen vinden wij op den grond van Frankrijk, Hongarië en Bulgarië, ja tot op dezen van Canada, Spanje en Holland, zooals het te lezen zal staan in de bijdrage van onzen vriend Chotiau.

Ook, dank aan die wonderbare uitbreiding, zal die boom de beste en wenschelijkste vruchten van 't menschelijk denkvermogen in het bereik zetten van iedereen.

Geen land of het heeft zijne eigene vruchten en bloemen; en een der grootste genoegens van den reiziger is van ze met eigene handen te mogen plukken en ze overal te proeven, waar hij voorbij gaat. Maar dezen, wien het verre reizen ten deele valt, zijn geheel klein in getal.

Aan hen, die hun vaderland niet verlaten kunnen, worden de vruchten der verste streken toegebracht. In het ijskoude Noorden komen de goudgele vruchten der zonnige streken toe: de oranjen, de ananassen, de bananen en vele andere. Maar die vruchten, nog onrijp geplukt en kunstmatig bewaard, wat gedacht kunnen zij geven van de heerlijkheid en den smaak, die het glinsterende licht en de krachtgevende hitte onder den keerkring teweeg brengen?

Tiu, kiu ĝojis deŝirante li mem la dolĉegan verdan oranĝon, la bongustan bananon, kaj la belegan ananason, kaj la korosolon, kaj la barbadinon, kaj ĉiujn fruktojn sukajn, bonodorajn, bonmangeblajn kiujn produktas amase la varmaj landoj, tiu, kiam li revenas niajn landojn nebulegajn, ne konsentas plu tuŝeti tiujn ananasojn sulkigitajn, tiujn bananojn sapecajn, tiujn oranĝojn acidajn kiujn, tamen, la nevojaĝintoj tiel ŝatas ke ili faras ilin fruktojn luksajn, multekostajn, kaj aperantajn nur sur tabloj « netuteordinaraj. »

Same la kelkaj malmultaj elverkoj de la homa inteligento, kiujn la tradukaĵoj alportas al ni el la landoj kie oni ne uzas nian nacian lingvon, estas kompareblaj je tiuj fruktoj kiujn ni mem ne vidis kreski, kiujn aliaj homoj deŝiris por ni antaŭ ke ili estu bonaj por manĝi, kaj ke ni ricevas nur malgrandnombre kaj multkoste.

Sed faru ni, por Esperanto, la vojon larĝan kiun ĝi meritas tra la tuta mondo, kaj ni ĝuos kun la tuta freŝeco de ilia eknaskiĝo, kun la tuta bongusto de ilia matureco, la fruktojn de tiuj ĝardenoj de l'inteligento, centfoje, milfoje pli multaj ol la ĝardenoj teraj sed kiujn, ĝis hodiaŭ, la nacioj fermegis per la terurinda barilo de la lingvoj.

Esperanto disrompu, ĉiame, tiujn barilojn, kaj la lumo, la ĝojo, la suno, la feliĉo de ĉiu landeto de la tero, kiel ankaŭ ĝiaj mallumoj, ĝiaj doloroj apartenos al ĉiuj por ke la lastaj estu malpligrandigataj, la unuaj pligrandigataj !

KAPITANO LEMAIRE,

Membro honora de la multlingva klubo en Bruselo, kaj de la societo por la propagando de Esperanto.

Tiu unua artikolo de Kapitano Lemaire apenaŭ estis skribita kiam nia brava amiko estis vokata de l'Reĝo. La ŝtatestro lin petis ke li organizu kaj direktadu novan sciencan ekspedicion en la norda parto de l'Kongolando.

En la momento kiam eliros la unua numero de tiu modesta ĵurnalo Esperantista, por la fondo de kiu li tiom laboradis, S° Lemaire estos jam transveturinta la bluajn ondegojn de l'Atlantika oceano kaj li suprenveturos la fluon de l'potenca Afrika riverego.

Niaj bondeziroj, kiel ankaŭ tiuj de ĉiuj Belgaj kaj alilandaj Esperantistoj, akompanas la energian propagandiston de nia komuna afero.

Vi fartu bone, multvalora amiko, vi sukcesu en via malfacila entrepreno, kaj feliĉan revenon !

La redakcio.

Celui qui eut la joie de cueillir lui-même l'exquise orange verte, la savoureuse banane, et l'ananas, et le corossol, et la barbadine, et tous les autres fruits juteux, parfumés, délicieux que prodiguent les terres chaudes, se refuse, rentré dans nos pays brumeux, de toucher à ces ananas rabougris, à ces bananes savonneuses, à ces oranges acides que, pourtant, les sédentaires estiment au point d'en faire des fruits de luxe, coûtant cher, et ne paraissant que sur les tables « chic ».

Ainsi les quelques rares productions de l'intelligence humaine, que les traductions nous apportent des terres où l'on parle autre chose que notre langue maternelle, sont comparables à ces fruits que nous n'avons pas vus croître, que d'autres ont cueillis pour nous avant qu'ils fussent bons à manger, et que nous n'obtenons qu'en petit nombre et à grand prix. Mais faisons à l'Espéranto la voie large qui lui revient à travers le monde tout entier, et nous goûterons, dans toute la fraîcheur de leur éclosion, dans toute la saveur de leur maturité, les fruits de ces jardins intellectuels cent fois, mille fois plus nombreux que les jardins terrestres, mais que les nations, jusqu'ici aveugles, ont fermés par la redoutable barrière des langues.

Que l'Espéranto brise à jamais ces barrières, et la lumière, la joie, le soleil, le bonheur de chaque coin de la terre, comme aussi ses ombres et ses douleurs, appartiendront à tous, afin que celles-ci soient atténuées, celles-là exaltées !

*Cap*ne LEMAIRE, CH.

Ce premier article de M. le Capitaine Lemaire était à peine écrit lorsque notre vaillant ami fut mandé par le Roi.

Le chef de l'Etat le chargea d'organiser et de diriger une nouvelle mission scientifique dans la partie septentrionale du Congo.

Au moment où paraîtra le premier numéro du modeste journal espérantiste qu'il a si largement contribué à fonder, M. Lemaire aura déjà franchi les flots bleus de l'Atlantique et remontera le cours du grand fleuve africain.

Nos vœux, comme ceux de tous les espérantistes belges et étrangers, accompagnent l'énergique propagandiste de notre cause commune.

Bonne santé, précieux ami, réussite dans votre difficile entreprise et heureux retour !

La rédaction.

Wie het genoegen gehad heeft zelf de voortreffelijke groene oranje te plukken, de smakelijke banaan, de sappige ananas, de wonderbare room- of fleschappel, en de lekkere barbadine, en andere welriekende en goede vruchten, die zoo rijkelijk in de warme landen wassen, zal, wanneer hij in onze nevelachtige streken terug is, de onbeduidende ananassen, de zeepachtige bananen, de zure oranjen weigeren aan te raken. Lieden, die nooit hunne streek verlieten, zullen alleen die vruchten hoog achten, ze als prachtfruit aannemen, ze duur betalen en maar op prachtmalen opdisschen.

De zeldzame vruchten van 's menschen vernuft, door overzetting ons uit vreemde landen, waar eene andere taal als de onze gesproken wordt, aangebracht, kunnen alzoo vergeleken worden aan die vruchten, die wij niet zagen groeien, die anderen voor ons geplukt hebben eer zij rijp waren, die wij ons in kleine hoeveelheid en aan groot geld verschaffen,

Maar indien wij voor het Esperanto de breede baan der wereld open laten, baan die haar in alle recht toekomt, zullen wij in volle ontluikingsverschheid en in echte rijpheidssmaak de vruchten proeven der verstandstuinen, die honderdmaal, ja duizendmaal grooter in getal zijn dan de aardsche. Maar ongelukkiglijk, de volkeren, tot nu toe blind genoeg, hebben die verstandstuinen door de hinderpalen der verschillende talen ontoegankelijk gemaakt.

Dat het Esperanto die hinderpalen uit den weg ruime, en het licht, de vreugde, de zon, het geluk van iederen hoek der wereld, alsook zijne schaduwen, en zijne smarten zullen allen toebehooren, de laatsten om gelenigd, de eersten om verheerlijkt te worden.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Dit eerste artikel van Kapitein Lemaire was nauwelijks geschreven, toen onze dappere vriend door den Koning geroepen werd.

Het hoofd van den Staat gelastte hem met het inrichten en geleiden eener nieuwe wetenschappelijke zending in het Noordelijke deel van Kongoland.

Op het oogenblik dat het eerste nummer van het nederig Esperantisch blad, aan welks stichting hij zoo mildelijk heeft medegeholpen, zal verschijnen, zal de Hr Lemaire reeds de blauwe golven van den Antlantischen Oceaan doorsneden hebben, en zal hij reeds den loop van den grooten Afrikaanschen stroom opvaren.

Onze wenschen, evenals deze van al de Belgische en vreemde Esperantisten, vergezellen den moedigen voorstaander onzer gemeene belangen.

Vaarwel, duurbare Vriend, wees gelukkig in uwe moeilijke onderneming en keer goed behouden terug !

De opstelraad.

Nia celo.

La progresadoj de la lingvo Esperanto, progresadoj ĉiutage pli kaj pli kuraĝigantaj, decidis grupon da Belgaj Esperantistoj fondi tiun ĉi ĵurnalon por disvastigi la internacian lingvon ne sole inter niaj samlandanoj parolantaj France sed ankaŭ inter niaj Flandraj fratoj.

Tial ni sekvis la ekzemplon de la ĵurnalo « La Lumo » kiu aperas en Esperanto kaj en la du lingvoj parolataj en Kanado, t. e. d. Franca kaj Angla. Ni estas kredinta ke Belgujo devas iri antaŭen kaj havi specialan organon kiu pliigos la nombron de la ĵurnaloj Esperantistaj. Tiuj ĉi estas hodiaŭ :

Lingvo Internacia, eldonata en Szezgard (Hungarujo).
L'Espérantiste, Epernay (Francujo).
La Lumo, Montreal (Kanado).
Rondiranto, Filipoplo (Bulgarujo).
Esperanto, Santander (Hispanujo).
La Holanda pioniro, Hilversum (Holando).

La Belga Sonorilo aperos ĉiumonate kaj la abono kostos nur 2,50 frankojn en Belgujo kaj 3,00 frankojn en la alilandoj.

Tiu prezo estas malmulte kosta, tial ni demandos al la plej sindonaj el niaj samideanoj kotizaĵon pli gravan. La abonantoj kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj ricevos la tilolon « protektanta membro. » Ni esperas ke niaj fidelaj adeptoj, novaj kaj malnovaj, ne ŝanceliĝos kaj enskribiĝos en tiun kategorion.

Tiuj el ili, kiuj kun sukceso povus dissendi numerojn de la Belga Sonorilo inter iliaj konatoj ricevos ĝin, sin turnante al ni.

La Belga Sonorilo estos precipe ĵurnalo presonte informojn kaj novaĵojn pri Esperantista movado. Ĝi havos nek politikan nek financan celon, imitante cetere siajn Esperantistajn kunfratojn.

La Redakcio.

Notre but.

Les progrès de la langue Esperanto, progrès tous les jours de plus en plus encourageants, décidèrent un groupe d'espérantistes belges à fonder ce journal afin de répandre la langue internationale non seulement parmi nos compatriotes parlant le français, mais aussi parmi nos frères flamands.

C'est pourquoi nous avons suivi l'exemple du journal « La Lumo » qui paraît en Esperanto et dans les deux langues parlées au Canada, c. à. d. le français et l'anglais. Nous croyons que la Belgique doit aller de l'avant et avoir un organe spécial qui augmentera le nombre des journaux espérantistes.

Ceux-ci sont aujourd'hui :
Lingvo Internacia, édité à Szezgard (Hongrie),
L'Espérantiste, Epernay (France),
La Lumo, Montréal (Canada),
Rondiranto, Philipople (Bulgarie),
Esperanto, Santander (Espagne),
La Hollanda pioniro, Hilversum (Hollande).

La Belga Sonorilo (La Cloche Belge) paraîtra mensuellement et l'abonnement ne coûtera que 2,50 francs pour la Belgique et 3,00 francs pour les autres pays.

Ce prix est très minime ; aussi demandons-nous aux plus dévoués d'entre nos partisans une cotisation plus importante.

Les abonnés qui nous enverront au moins une somme de cinq francs recevront le titre de « membre-protecteur ». Nous espérons que nos fidèles adeptes, anciens et nouveaux, n'hésiteront pas et se feront inscrire dans cette catégorie.

Ceux d'entre eux,qui pourraient répandre des numéros de la Belga Sonorilo avec succès parmi leurs connaissances, pourront les recevoir en s'adressant à nous.

La Belga Sonorilo sera principalement un journal qui donnera des informations et des nouvelles sur le mouvement espérantiste. Il n'aura ni but politique, ni but financier, imitant du reste ses confrères espérantistes.

La Rédaction.

Ons doel.

De vooruitgang der Esperanto-taal, vooruitgang, die alle dagen meer en meer aanmoedigend werd, was oorzaak dat eene vereeniging Belgische esperantisten het besluit nam een tijdschrift te stichten, om de wederlandsche taal, niet alleenlijk onder onze Franschsprekende landgenooten, maar ook onder onze Vlaamsche taalbroeders te verspreiden.

Daarom hebben wij het voorbeeld nagevolgd, ons door het tijdschrift « La Lumo » gegeven, dat in esperanto en ook in de twee talen, die in Canada gesproken worden, het is te zeggen in het Fransch en in het Engelsch, verschijnt. Wij waren overtuigd dat Belgenland niet mocht ten achter blijven, en dat het ook zijnen tolk hebben moet, die het getal esperantische tijdschriften zal komen vermeerderen.

Deze zijn nu ter tijd :
Lingvo Internacia, uitgegeven te Szezgard (Hongarië),
L'Espérantiste, Epernay (Frankrijk),
La Lumo, Montréal (Canada),
Rondiranto, Philipople (Bulgarië),
Esperanto, Santander (Spanje),
La Hollanda pioniro, Hilversum (Nederland).

La Belga Sonorilo (De Belgische Klok) zal maandelijks verschijnen, en de inteekening slechts 2,50 frank voor België, en 3 frank voor de andere landen kosten.

Die prijs is zeer gering ; ook aan de verknochtste onzer voorstaanders vragen wij eene belangrijker bijdrage.

De inschrijvers die ons ten minste vijf frank zenden, worden als « beschermende leden » aanzien. Wij hopen, dat onze getrouwe voorstaanders, oude en nieuwe, niet zullen aarzelen zich als dusdanig te doen inschrijven.

Dezen onder hen, die denken afzonderlijke nummers van de « Belga Sonorilo » onder hunne vrienden en kennissen met goed gevolg te kunnen verspreiden, zullen ze bekomen, mits zich tot ons te wenden.

« La Belga Sonorilo » zal een tijdschrift zijn, dat bijzonderlijk mededeelingen en nieuwstijdingen over de esperantische beweging geven zal. Het heeft noch politiek noch geldelijk doel, en volgt daarin getrouw zijne esperantische medebroeders na.

De Opstelraad.

Doktoro Zamenhof.

Al la respektegata majstro, la glora elpensinto de la lingvo internacia *Esperanto!*

Kiu kredos iam ke la elpenson de la lingvo internacia *Esperanto* ni ŝuldas al impresio de l'infaneco, al influo deveninta el la loko kie naskiĝis la aŭtoro? Nenio tamen estas pli ĝusta; la elpensinto mem ĝin certigas en letero de li skribita antaŭ kelkaj jaroj al unu el siaj Rusaj admirantoj. — Kompreneble ni ne povas forigi la plezuron konigi en la unua numero de tiu-ĉi ĵurnalo kiel aperis la ideo kiu estis dononta al ni, post malfacilaj laboradoj, la posedon de la lingvo Esperanto, tiu mirinda ilo por la interkomunikoj kun la popoloj parolantaj malsamajn idiomojn.

Doktoro *Zamenhof*, la genia elpensinto de Esperanto, naskiĝis en Bjelostok'o, gubernio de Grodno. La loĝantaro de tiu loko precipe konsistas el Rusoj, Poloj, Germanoj kaj Izraelidoj. Ĉiu el tiuj-ĉi elementoj parolas apartan lingvon kaj neamike rilatas la aliajn elementojn.

En urbo kiel Bjelostok'o, pli ol ie, impresema naturo devis senti frue la multepezan malfeliĉon de diverslingveco kaj konvinkiĝi ĉe ĉiu paŝo ke simila situacio estas la sola, aŭ almenaŭ la ĉefa kaŭzo kiu disigas la homan familion kaj dividas ĝin en malamikaj partoj.

Doktoro Zamenhof raportas ke li estas edukita kiel idealisto, ke oni instruadis lin ke la homoj estas fratoj, dume de liaj unuaj jaroj ĉio, ĉe ĉiu paŝo, igis lin senti ke ne ekzistas homoj: ekzistas nur Rusoj, Poloj, Germanoj, Hebreoj, k. t. p. kaj kompreneble tio turmentis forte la impreseman animon de l'infano.

Estas en tiu epoko ke prezentiĝis al li la ideo laboradi iam por forigi la malbonon devenante el la diverslingveco.

Sed antaŭ ol elpensi la nunan sistemon, Esperanton, kiom da vanaj provoj! kiom da perditaj iluzioj!

Kiam tiu kies nomon pli malfrue oni honoras tiel inde kiel la nomon de la plej potencaj bonfarintoj de l'homaro forlasis la lernejon Bjelostok'a por transiri en la Varsovian gimnazion, tiam li estis forlogata de

Le Docteur Zamenhof.

Au vénéré maître, l'illustre auteur de la langue internationale *Esperanto.*

Qui croira jamais que c'est à une impression d'enfance, à une influence de milieu qu'est due la création de la langue internationale *Esperanto?* Et, cependant, rien n'est plus vrai; l'auteur lui-même l'affirme dans une lettre qu'il écrivit, il y a quelques années, à un de ses admirateurs de Russie. Aussi ne pouvons-nous résister au plaisir de faire connaître dans le premier numéro de ce journal comment est née l'idée qui devait, après de longues études, nous mettre en possession de la langue *Esperanto*, ce merveilleux instrument d'intercommunication entre peuples parlant des idiomes différents.

Le Docteur Zamenhof, le génial auteur de l'Esperanto, naquit à Bjelostok, gouvernement de Grodno. La population de cette localité se compose surtout de Russes, de Polonais, d'Allemands et d'Israélites. Chacun de ces éléments parle une langue différente et entretient avec le voisin des relations qui ne sont rien moins qu'amicales.

Dans une ville telle que Bjelostok, plus que partout ailleurs, une nature impressionnable devait rapidement ressentir le grand désavantage qui résulte de la diversité des langues et se convaincre à chaque pas que cette situation est la seule, ou tout au moins la cause principale qui divise la famille humaine en camps ennemis.

Le Docteur Zamenhof rapporte qu'il reçut une éducation idéaliste, qu'on lui enseignait que tous les hommes sont frères, tandis que dès ses premières années, tout, autour de lui, lui faisait sentir qu'il n'existait pas d'hommes, qu'il n'y avait que des Russes, des Polonais, des Allemands, des Israélites, etc. et cette situation ne fut pas sans agiter fortement l'âme impressionnable de l'enfant. C'est alors, — beaucoup en souriront peut-être, dit le Docteur Zamenhof —, que germa en lui l'idée de faire disparaître un jour le mal qui résulte de la diversité des langues.

Mais, avant d'arriver au système qu'il a créé, l'*Esperanto*, que d'essais tentés! que d'illusions perdues!

Lorsque celui dont plus tard on honorera le nom à l'égal de celui des plus grands bienfaiteurs de l'humanité, passa de l'école de Bjelostok au collège de Varsovie, les langues anciennes l'attirèrent pendant quelque temps et il nourrit même

Doktor Zamenhof.

Aan den geachten meester, den beroemden aanlegger der wederlandsche taal *Esperanto.*

Wie zal het ooit gelooven, dat wij de voortbrenging der wederlandsche taal Esperanto, aan den indruk op het hert van een kind uitgeoefend, en aan den invloed van den kring waarin het leefde, verschuldigd zijn? En nogtans niets is zekerder; de voortbrenger er van beweert het zelf, in eenen brief over eenige jaren aan eenen zijner russische bewonderaars geschreven. Ook kunnen wij aan het genoegen niet wederstaan van in het eerste nummer van dit tijdschrift bekend te maken, hoe het gedacht ontstond, dat na lange studiën, ons in het bezit van de Esperanto-taal moest stellen, van dit wonderbaar middel tot wederkeerige gemeenschap, tusschen volkeren, die verschillende talen spreken.

Doktor Zamenhof, die vernuftige aanlegger van het Esperanto, werd te Bjelostok, in het gouvernementsgebied Grodno, geboren. De bevolking van die plaats, bestaat bijzonderlijk uit Russen, Polakken, Duitschers en Israëlieten. Iedereen van die volksdeelen spreekt eene verschillende taal, en onderhoudt met zijne geburen, betrekkingen die niet min dan vriendelijk zijn.

In eene stad zooals Bjelostok, meer dan overal elders, moest eene gevoelige natuur het groote nadeel gewaar worden dat uit de verscheidenheid der talen voortspruit, en zich bij elken stap overtuigen dat die toestand de eenige of ten minste de voornaamste oorzaak is die de menschelijke familie in vijandelijke kampen verdeelt.

Doktor Zamenhof vertelt, dat hij eene denkbeeldige opvoeding ontving, dat men hem leerde dat alle menschen broeders waren, terwijl in zijne eerste jaren, alles wat hem omringde, hem deed gewaar worden dat er geen menschen bestonden, maar wel Russen, Polakken, Duitschers, Israëlieten, enz. en die toestand had zijn gevoelig kinderhert hevig getroffen. Het is dan, — velen, zegt Doktor Zamenhof, zullen misschien glimlachen, — dat het gedacht in hem ontkiemde, van eensdaags het kwaad, dat uit de verscheidenheid van talen spruit, uit den weg te ruimen.

Maar eer hij op het stelsel kwam dat hij voortbracht, het Esperanto, hoeveel gepoogde proefnemingen, hoeveel te leur gestelde inbeeldingen!

Wanneer hij, wiens naam eensdaags zoo hoog zal beroemd zijn als deze der grootste weldoeners van 't menschdom, de school van Bjelostok verliet om Warschau's kollegie te betrekken, lokten de talen der oudheid hem eenigen tijd aan, en zelfs koesterde hij de

l'antikvaj lingvoj kaj dum kelka tempo li eĉ havis la esperon laboradi iam kun la celo revivigi unu el tiuj lingvoj por la komuna uzado. Tamen li baldaŭ konvinkiĝis ke tio ne estas ebla kaj tiam aperis al lia sprito la ideo krei artefaritan lingvon.

Sed kia interspaco de l'ideo ĝis ĝia efektiviĝo! En elironta artikolo ni elvolvos la grandegan laboradon al kiu Zamenhof liveris sin en la aĝo kiam tiom da aliaj ne eĉ okupas sin pri la morgaŭa tago, ĉar la kortuŝema «revulo» estis ankoraŭ lernanto en la Varsovia gimnazio.

Lucien BLANJEAN.

Esperanto ĉe la geografia ekspozicio de Antverpeno.

Trairante la vastan lokon en kiu la Reĝa Societo de Geografio de Antverpeno festas ekspozicie sian dudek-kvinan jarrevenon la vizitanto baldaŭ estas altirata en tiu angulo kie staras la Esperantista elmontraĵo.

Ne estas propre tre vasta, tiu ĉi pruvo el niaj penadoj, sed la inteligenta homo kiu vizitas la ekspozicion kun la volo instrui sin, divenas en tiu malgranda vitrfako, unu el la plej interesaj elpensoj de la lastaj jaroj.

Meze la sciencaj geografiaj kartoj de ĉiuj partoj de la mondo, meze la kolektoj de ĉiuj alilandaj objektoj memorigante la vojaĝojn kiujn maltimemaj esplorantoj plenumis en la landoj la plej malproksimaj, meze la plej diversaj pensaj produktoj de la homa agemeco, tiu vizitanto legas tiujn vortojn:

Esperanto, venkanta solvo de la demando pri la helpanta internacia lingvo.

Li sin trovas apud la kolekto kunigita de kelkaj Belgaj Esperantistoj kaj enhavanta nerefuteblajn pruvojn de la ebleco komuniki siajn pensojn per la lingvo Esperanto.

La vitrfako estas longa je kvin metroj kaj enhavas unue ĉiujn librojn kiuj estis verkitaj de pli ol dek jaroj por la instruado de tiu internacia lingvo. Plie ĝi enhavas ankoraŭ la diversajn ĵurnalojn elpresatajn por disvastigi Esperanton, nome: «Lingvo Internacia», «l'Espérantiste», «La Lumo», «Rondiranto» kaj aliajn gazetojn kiuj presis apartajn artikolojn en tiu lingvo kiel «Concordia» «le Petit Bleu» k. c.

l'espoir de travailler un jour à la résurrection de l'une d'entre elles pour l'usage commun. Mais il ne tarda pas à se convaincre que la chose était impossible et c'est alors que se présenta à son esprit l'idée de la création d'une langue artificielle.

Toutefois de l'idée à la réalisation il y avait une distance formidable, et dans un prochain article nous exposerons le travail gigantesque auquel s'adonna Zamenhof à l'âge où la plupart pensent à peine au lendemain, car le doux «rêveur» était encore élève au gymnase de Varsovie.

Lucien BLANJEAN.

L'Esperanto à l'Exposition de géographie d'Anvers.

Parcourant le vaste local dans lequel la Société Royale de géographie d'Anvers célèbre son vingt-cinquième anniversaire par une exposition, le visiteur est bientôt attiré dans l'angle où se trouve la manifestation espérantiste.

Elle n'est pas très considérable par elle-même, cette preuve de nos efforts, mais l'homme intelligent qui visite l'exposition avec la volonté de s'instruire, devine dans cette petite vitrine l'une des plus intéressantes créations des dernières années.

Au milieu des savantes cartes géographiques de toutes les parties du monde, au milieu des collectiens de tous les objets exotiques rappelant les voyages que de hardis explorateurs accomplirent dans les pays les plus lointains, au milieu des plus diverses productions de la pensée et de l'activité humaine, ce visiteur lit ces mots:

L'Esperanto, solution triomphante du problème de la langue internationale auxiliaire.

Il se trouve auprès de la collection réunie par quelques espérantistes belges et contenant les preuves palpables de la possibilité de communiquer ses pensées au moyen de la langue Esperanto.

La vitrine a une longueur de cinq mètres et contient premièrement tous les livres qui ont été produits depuis plus de dix ans pour l'enseignement de cette langue internationale.

De plus elle contient encore les divers journaux imprimés pour répandre l'Esperanto, entre autres: «Lingvo Internacia», «l'Espérantiste», «La Lumo», «Rondiranto» et d'autres publications qui firent paraître des articles spéciaux en cette langue: «Concordia», «Le Petit Bleu» etc.

hoop van eensdaags, tot nut van 't algemeen, er eene terug in het leven te roepen. Maar hij wachtte niet lang van overtuigd te zijn, dat de zaak gansch onmogelijk was, en het was op dien stond, dat het gedacht hem te binnen kwam, eene kunstmatige taal voort te brengen.

Evenwel een ontzaggelijke afstand lag tusschen het ontwerp en deszelfs verwezentlijking, en in eene toekomende bijdrage, zullen wij het reuzenwerk uiteen doen, waarop Zamenhof zich toelegde, in eenen ouderdom waarin velen met moeite op morgen denken; want de lievelijke «droomer» was nog leerling in Warschau's gymnasium.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Het Esperanto op de aardrijkskundige tentoonstelling van Antwerpen.

Wanneer de bezoeker de ruime zaal doorwandelt, waarin de Antwerpsche Koninklijke Maatschappij van aardrijkskunde, door eene tentoonstelling het vijf en twintigste jaar van haar bestaan viert, wordt hij welhaast getrokken tot den hoek, waar hij de esperantische vertooning ontmoet.

Dat bewijs onzer pogingen beslaat geene groote ruimte, maar de verstandige man, die de tentoonstelling bezoekt met de begeerte van zich te onderwijzen, zal in die kleine glazen kas eene der belangrijkste scheppingen dezer laatste jaren herkennen.

Te midden der vernuftigste aardrijkskundige kaarten van alle deelen der wereld; te midden der vreemde voorwerpen, die ons de ontdekkingstochten in de verst gelegene landen door stoute reizigers ondernomen, herinneren; te midden der verscheidenste voortbrengselen van het menschelijk gedacht en werkvermogen, leest die bezoeker de volgende woorden:

Het Esperanto, zegepralende oplossing van het vraagstuk der wederlandsche hulptaal.

Hij bevindt zich bij de verzameling door eenige belgische esperantisten bijeen gebracht, en die het tastbaar bewijs oplevert van de mogelijkheid zijne gedachten bij middel der esperanto-taal mede te deelen.

De glazen kas is vijf meters lang en bevat vooreerst al de boeken sedert tien jaar verschenen tot het aanleeren van die wederlandsche taal. Daarenboven bevat zij de verschillende tijdschriften uitgegeven met het doel het Esperanto te verspreiden, onder andere: «Lingvo Internacia», «L'Espérantiste», «La Lumo», «Rondiranto», en andere uitgaven, die bijzondere artikelen over die taal mede deelen: «Concordia», «Le Petit Bleu», enz.

Ni tie trovas ankaŭ la kelkajn muzikajn verkojn speciale skribitajn kun esperantaj paroloj kiel « la Espero », la diversajn naciajn marŝojn de S° Lucien Bernot kaj aliajn muzikajn kompoziciojn kies paroloj Esperante estas tradukitaj el la Rusa lingvo.

La albumoj tie kolektataj prezentas intereson vere rimarkindan. Grandega nombro da ilustritaj poŝtkartoj senditaj de ĉiuj landoj, la unuaj respondante al la alvoko elĵetita de Kapitano Ch. Lemaire, la aliaj kunigitaj per taga korespondado de kelkaj el niaj fidelaj samideanoj, en ili estas klasitaj.

Tiuj poŝtkartoj ilustritaj aŭ ne kaj granda nombro da leteroj same kolektitaj kalkulas multajn milojn.

Tio estas nerefutebla pruvo de la nombraj utiloj kiujn ĉiu povas eltiri de la koneco de tiu bela interkomunika ilo kiu estas Esperanto.

Ni vokas speciale la atenton de niaj ĉarmaj kolektantinoj pri la sennombra malsameco de ilustritaj poŝtkartoj senditaj de la landoj la plej diversaj kaj la plej malproksimaj ; multaj el tiuj sendaĵoj estas pruvo ke, alilande, Esperanto kalkulas inter siaj adeptoj, graciajn kaj kuraĝajn propagandistinojn.

La plej prospera ideo estos tiu, kiu kunigas arojn da ilustritaj poŝtkartoj ordigitajn en vitrkadroj. Deko da tiuj vitrkadroj juĝe aranĝitaj elmontras, sen peno, al la vizitanto, la fruktojn kiujn ni povas rikolti de la konatiĝo de Esperanto kaj de ĝia taga uzado. Kaj ni ĉiuj scias, kio ne demandas penon, tio estas ĉiam facile komprenita kaj rememorigita precize ĉar atento estis tuje altirita per vidiĝo incitanta kaj klara.

Estas precipe al niaj samideanoj ke ni rekomendas tiun ĉi manieron ekspozicii estonte iliajn poŝkartarojn ; la albumoj pli agrablaj por foliturnigi en la intimeco ne havas sufiĉe altiraĵon en publika kunveno.

La vitrfako enhavas ankoraŭ kelkajn verkojn pri aliaj sistemoj proponitaj kiel lingvo internacia ; ili estas eksponiciitaj senpartie sed prezentas nenian intereson, nek per ilia nombro, nek per ilia graveco. Mi citas nur leteron skribitan per « blua lingvo » (Bolaklingvo) kies aŭtoro, por sin komprenigi akurate, tradukis sian verkon Esperante !

Fine mi citos la diversajn ilojn de propagando senditajn de niaj plej fervoraj samideanoj kaj kelkajn provojn pri esperanta stenografio.

Nous trouvons là également les quelques morceaux de musique qui furent spécialement écrits avec des paroles en Esperanto tels que « la Espero », les diverses marches nationales de Mr Lucien Bernot et d'autres compositions musicales dont les paroles sont traduites de la langue russe en Esperanto.

Les albums qui sont rassemblés là, présentent un intérêt vraiment remarquable. Un nombre considérable de cartes postales illustrées, envoyées de tous les pays, les unes répondant à l'appel lancé par le capitaine Ch. Lemaire, les autres réunies par une correspondance journalière de quelques-uns de nos fidèles partisans, y sont classées.

Ces cartes postales illustrées ou non et un grand nombre de lettres rassemblées de la même façon sont au nombre de plusieurs milliers.

C'est une preuve irréfutable des nombreux avantages que chacun peut retirer de la connaissance de ce bel instrument de communication qu'est l'Esperanto.

J'appelle spécialement l'attention de nos charmantes collectionneuses sur l'innombrable variété de cartes postales illustrées envoyées des pays les plus divers et les plus éloignés ; plusieurs de ces envois sont la preuve que, à l'étranger, l'Esperanto compte parmi ses adeptes, de gracieuses et vaillantes propagandistes.

L'idée la plus heureuse est celle qui réunit des groupes de cartes postales illustrées classées dans des cadres vitrés. Une dizaine de ces cadres, judicieusement arrangés, fait voir, sans effort pour le visiteur, les fruits que nous pouvons retirer de l'étude de l'Esperanto et de son emploi journalier. Et nous savons tous que ce qui ne demande pas d'effort, est toujours facilement compris et retenu d'une façon précise parce que l'attention fut brusquement attirée par un aspect clair et engageant.

C'est principalement à ceux qui professent nos idées que nous recommandons cette façon d'exposer, à l'avenir, leurs cartes postales ; les albums, plus agréables à feuilleter dans l'intimité, n'ont pas suffisamment d'attraits dans une réunion publique.

La vitrine contient encore quelques travaux relatifs à d'autres systèmes qui ont été préconisés comme langue internationale ; ils ont été exposés par impartialité mais ils ne présentent aucun intérêt ni par leur nombre, ni par leur importance.

Je ne cite qu'une lettre écrite en langue bleue (Bolak) dont l'auteur, pour se faire comprendre exactement, a traduit son travail en Esperanto.

Enfin je mentionnerai les divers moyens de propagande envoyés par nos plus fervents partisans et quelques essais de sténographie espérantiste.

Daar ook vinden wij eenige muziekstukken die opzettelijk met woorden in Esperanto geschreven werden, zooals « La Espero », de verscheidene nationale marschen door den heer Lucien Bernot, en andere muziekale gewrochten, waarvan de russische woorden in Esperanto vertaald werden.

De bijeenverzamelde albums leveren waarlijk een merkweerdig belang op. Een groot getal versierde postkaarten, uit alle landen toegezonden, de eene in antwoord aan den oproep van Kapitein K. Lemaire, de andere vergaderd uit de dagelijksche briefwisseling van onze getrouwste aanhangers, zijn daar gerangschikt. Die postkaarten, geïllustreerd of niet, en een groot getal brieven op dezelfde wijze bijeen gebracht, zijn ten getalle van verscheidene duizenden.

Het is een onwederlegbaar bewijs van het nut dat iedereen trekken kan uit de kennis van dit schoone verkeermiddel, het Esperanto.

Ik roep in 't bijzonder de aandacht van onze bevallige verzamelaarsters, op de ontelbare verscheidenheid der geïllustreerde postkaarten uit de verschillendste en verst afgelegene landen toegezonden ; vele dier verzendingen, zijn het bewijs, dat Esperanto onder zijne aanhangers in den vreemde, lieftallige en moedige voorstaandsters telt.

Het gelukkigste gedacht is dit, dat de postkaarten onder glas en in lijsten bijeen plaatst, maar in verschillende verzamelingen. Een tiental van die ramen,wijselijk opgeschikt, doen den bezoeker zonder de minste moeite de vruchten zien, die wij uit de esperantostudie en haar dagelijksch gebruik, kunnen trekken. En het is genoeg geweten, dat alles wat geene moeite vraagt, gemakkelijk verstaan en nauwkeurig in het geheugen bewaard wordt, omdat de aandacht door een klaar en aanlokkend voorkomen er op geroepen werd.

Het is bijzonderlijk aan dezen,die onze gedachten voorstaan, dat wij voor het toekomende, die uitstalwijze van hunne postkaarten aanbevelen ; de albums, zijn geheel aangenaam om ze onder vrienden te doorbladeren, maar in eene openbare vergadering hebben zij geen genoegzamen bijval.

De glazen kas bevat nog eenige werken betrek hebbende op de andere stelsels, die als wederlandsche taal opgehemeld werden. Uit onpartijdigheid werden zij ten toon gesteld, maar noch door hun getal, noch door hunne gewichtigheid leveren zij eenig belang op. Ik haal maar eenen brief aan, in de blauwe taal (Bolak) geschreven, waarvan de schrijver zijn werk in Esperanto overgezet heeft, om zich te doen verstaan.

Eindelijk zal ik melding maken van verscheidene middelen tot verspreiding van het Esperanto, die door onze ieverigste voorstaanders toegezonden werden, alsook eenige proeven van esperantisch snelschrift.

Mi ne forgesos la portreton de la simpatia Doktoro (*), desegnita grandnature, kiu ŝajnas rigardadi per trankvila okulo la rezultaton de siaj verkoj, kaj la knabineto blankevestita, kun verda zono portata diagonale sur la brusto kaj kie estas skribita je oraj literoj la venkanta vorto: Esperanto.

Tiu gracia fraŭlineto disdonas la esperantan leteron de S° Kazi Girej, elpresitan kaj tradukitan en la lingvoj Franca, Flandra, Germana, Angla kaj Rusa.

Ankoraŭ, sinceran dankon ni devas sendi al ĉiuj geamikoj kiuj helpis nin kunigi tiel gravan aron da dokumentoj.

Tiu riĉa kolekto haltigas la vizitanton kaj tiu ĉi ne povas pli dubi, post atenta ekzameno, je la valoro kaj la ebleco de lingvo helpanta.

Li foriĝas, la spirito frapigita kaj se li ne komprenas jam tiun belan lingvon, tamen li ripetas interparolante kun ni:

Progresado estas vivo,
Restado estas morto.

Jos: JAMIN.
Bruselo, Junio 1902.

Alvoko al la Belgaj Esperantistoj.

Sub tiu-ĉi titolo, malgranda presaĵo estis sendita, antaŭ kelke da tempo, al ĉiuj konataj Belgaj Esperantistoj, por ke ili konigu sian opinion pri ebla « Grupiĝo de la Belga Esperantistaro. » Al ĉiuj, kiuj en tiu okazo promesis al ni sian helpadon kaj kiuj tiamaniere ebligis al ni ke ni eniru novan kaj sukcesplenan vojon, al ĉiuj ni prezentas nian plej koran dankon.

Efektive, la rezultatoj de tiu alvoko estis tre kuraĝigaj kaj eĉ estis neatendite bonaj. Ne estis eble, pro la manko da loko, enpresigi en tiu-ĉi numero la tutan nomaron de la personoj, respondintaj je nia alvoko, sed tion ni certe faros en la venontaj numeroj. Hodiaŭ ni kontentiĝu trarigardi rapide la diritan nomaron.

(*) Doktoro Zamenhof, elpensinto de la Lingvo Internacia Esperanto.

Je n'oublierai pas le portrait du sympathique Docteur (*), dessiné grandeur nature, qui semble contempler d'un œil calme, le résultat de ses travaux, et la petite fille vêtue de blanc qui porte en sautoir une écharpe verte où se lit en lettres d'or ce mot vainqueur : Esperanto.

Cette gracieuse fillette distribue la lettre espérantiste de Monsieur Kazi Girej, imprimée et traduite en français, flamand, allemand, anglais et russe.

Je dois encore envoyer un merci cordial aux amies et amis qui nous aidèrent à réunir un ensemble aussi important de documents.

Cette riche collection arrête le visiteur et celui-ci ne peut plus douter, après un examen attentif, de la possibilité et de la valeur d'une langue auxiliaire internationale.

Il s'éloigne, l'esprit frappé et s'il ne comprend pas encore cette belle langue, il répète cependant intérieurement avec nous :

Le progrès c'est la vie,
L'immobilité c'est la mort.

Jos : JAMIN.
Bruxelles, Juin 1902.

Appel aux Espérantistes Belges.

Sous ce titre, un petit imprimé fut envoyé, il y a quelque temps, à tous les Espérantistes belges connus, pour les amener à faire connaître leur opinion au sujet d'un éventuel « Groupement des Espérantistes Belges ». A tous ceux qui à cette occasion, nous ont promis leur concours et nous ont permis ainsi d'aborder une voie nouvelle et riche de succès, à tous, nous présentons nos remerciements les plus cordiaux.

En effet, les résultats de cet appel furent très encourageants et dépassèrent même notre attente. Il n'a pas été possible, vu le manque de place, d'insérer dans ce numéro la liste complète des personnes ayant répondu à notre appel, mais cela se fera certainement dans les numéros suivants. Contentons-nous aujourd'hui de jeter un rapide coup d'œil sur cette liste.

(*) Le Docteur Zamenhof, créateur de la Langue Internationale Esperanto.

Ik zal het portret niet vergeten van den vriendelijken Doktor (1), in levensgrootte geteekend, die schijnt met gelatenheid den uitslag zijner werken te aanschouwen, alsmede het klein meisje met het blanke kleed, die een groenen schouderband draagt, waarop in gouden letters dat zegewoord te lezen staat : Esperanto.

Dat bevallig dochterken deelt den esperantischen brief uit van den heer Kazi Girej, gedrukt en vertaald in het Fransch, het Vlaamsch, het Duitsch, het Engelsch en het Russisch.

Ik ben nog een hertelijken dank verschuldigd aan al de vrienden en vriendinnen, die ons hielpen om zulk eene belangrijke verzameling bewijsstukken bijeen te vergaderen.

Die rijke verzameling doet den bezoeker stilstaan, en, na een aandachtig onderzoek, is hij gedwongen de mogelijkheid en de weerde van de wederlandsche hulptaal te erkennen. Hij verwijdert zich getroffen, en, indien hij die schoone taal nog niet verstaat, hij herhaalt nogtans inwendig met ons :

De vooruitgang is het leven,
De werkeloosheid is de dood.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Oproep aan de Belgische Esperantisten.

Onder dien titel werd over eenigen tijd een drukschriftje, aan al de gekende Belgische esperantisten gezonden, om ze er toe te brengen hun gedacht aangaande het waarschijnlijk inrichten van eenen « Belgischen esperantischen bond, » te doen kennen. Aan al deze, welke ons in die omstandigheid hunne medewerking beloofd hebben en ons alzoo toegelaten hebben een nieuwen en hoogst voorspoedigen weg in te slaan, bieden wij onzen hertelijksten dank.

Inderdaad, de gevolgen van dien oproep waren zeer aanmoedigend, en overtroffen zelfs onze verwachting. Bij gebrek aan plaats is het niet mogelijk, de volledige lijst van al de personen, die aan onzen oproep beantwoord hebben, geheel en gansch mede te deelen; maar zonder twijfel zal dit in de volgende nummers gedaan worden. Vergenoegen wij ons op heden een vluchtigen oogslag op die lijst te werpen.

(1) Doktor Zamenhof, de uitvinder van de wederlandsche taal, Esperanto.

Inter la unuaj ricevitaj aliĝoj, ni legis kun grandega ĝojo kaj nekaŝata fiereco kelkajn plej glorajn kaj honorindajn nomojn de la sciencularo : ni citu S^on^ A. de Gerlache, la kuraĝegan Esploriston de la Suda Poluso kaj kies solan nomon ĉiu Belgo malmodeste elparolas; ni citu S^on^ Elisée-J. Reclus, la plej eminentan geografiiston el nia centjaro. Ni aldonu la tre estimatajn nomojn de S° F. Chomé, profesoro ĉe la Militista Lernejo kaj ĉe la Nova Universitato ; de S° Ch. Fiévez, kasisto de la Belga Astronomia Societo ; de S° Bergé, Generala Sekretario de la Brusela Klubo Poliglota ; de S° P. Poncelet, Membro de la Provinca Konsiliĝantaro (Namur); de S° Goderus, Juĝisto en Gand'o ; ni aldonu ankoraŭ multon da oficiroj, advokatojn, inĝenierojn, profesorojn, kuracistojn, k. c.

Kia bela ekzemplo por tiuj blindaj malprogresuloj, kiuj juĝas nian entreprenon kontraŭscienca kaj kiuj nin akceptas kun malestima rideto, dum la mirigita mondo jam povus atesti la vivecon de tiu utopio, de nia kara Esperanto !

Ni ne povas forigi la plezuron konigi ke multaj Sinjorinoj sin varmege okupas je nia homama entrepreno : Estimataj Fr^inoj^ Aerts, Lecointe, Greiner, Delfosse kaj multaj aliaj pardonu al ni se ni oferis iliajn nomojn al la dankemo de la Esperantistoj.

Multaj entuziasmaj aliĝoj de aliaj Esperantistoj ankaŭ alvenis al ni : precipe je tiuj ĉi sindonemaj amikoj ni konfidos por nin helpadi en nia laborado kaj ĉiuflanke disvastigi la naskiĝantan Ĵurnalon. Tutkore dankon do al S° de Roy, Redaktoro de la Ĵurnalo « La Métropole, » kaj al la amikoj Empain, D'Artois, Chausteur, Broos, k. c.

Tie-ĉi ni volas aparte gratuli S^on^ Witteryck, varmegan Esperantiston kaj eldoniston de nia « Belga Sonorilo » : li servadis al la afero esperanta kun sindono kaj fervoro tre laŭdindaj kaj, danke lin, ni povis efektivigi facile la projekton de longe aranĝitan.

Fine, ekster tiuj rimarkindaj aliĝoj, tre granda nombro da personoj, el ĉiuj urboj de Belgujo, alportis al ni sian konsenton : ili estos la ĉefa anaro, la fundamenta ŝtono de la tuta esperanta konstruaĵo en nia patrujo.

Ni ĉiuj, la malnovaj batalantoj kune kun la novaj varbitoj, ni amike unuiĝu ĉirkaŭ nia flago esperanta : la flago de la interfratiĝo kaj de la progresado !

MAURICE SEYNAEVE.

Parmi les premières adhésions reçues, nous avons lu avec une joie extrême et une fierté non déguisée quelques-uns des noms les plus glorieux et les plus honorés du monde savant : citons : Mr A. de Gerlache, l'intrépide Explorateur du Pôle Sud et dont tout Belge s'enorgueillit de prononcer le seul nom ; citons Mr Elisée-J. Reclus, le plus éminent géographe du siècle. Ajoutons-y les noms si estimés de Mr F. Chomé, professeur à l'Ecole Militaire et à l'Université Nouvelle ; de M^r^ Ch. Fiévez, Trésorier de la Société Belge d'Astronomie; de Mr Bergé, Secrétaire Général du Cercle Polyglotte de Bruxelles; de Mr P. Poncelet, Membre du Conseil Provincial (Namur); de Mr Goderus, Juge à Gand; ajoutons-y encore un grand nombre d'officiers, des avocats, des ingénieurs, des professeurs, des médecins, etc.

Quel bel exemple pour ces retardataires aveuglés, qui estiment notre entreprise antiscientifique et qui nous accueillent avec un sourire de mépris, alors que le monde étonné pourrait déjà attester la vitalité de cette utopie, de notre cher Esperanto !

Nous ne pouvons nous priver du plaisir de signaler que bien des Dames s'occupent déjà, avec un très beau zèle, de notre entreprise humanitaire : que Mlle Aerts, Mlle Lecointe, Mlle Greiner, Mlle Delfosse et tant d'autres nous pardonnent d'avoir offert leurs noms à la gratitude des Espérantistes.

Beaucoup d'adhésions enthousiastes d'autres Espérantistes nous parvinrent aussi : c'est surtout sur ces amis dévoués que nous compterons pour nous seconder dans notre travail et pour propager de toutes parts ce jeune Journal. Merci donc de tout cœur à Mr de Roy, Rédacteur du Journal « La Métropole », et aux amis Empain, D'Artois, Chausteur, Broos, etc.

Nous voulons ici féliciter tout spécialement Mr Witteryck : espérantiste ardent et éditeur de notre « Belga Sonorilo » : il s'est mis au service de la cause espérantiste avec un dévouement et un zèle des plus louables, et c'est grâce à lui que nous avons pu réaliser facilement le projet formé depuis longtemps.

Enfin, en dehors de ces remarquables adhésions, un très grand nombre de personnes, appartenant à toutes les villes de la Belgique, nous ont envoyé leur assentiment : elles formeront le noyau de résistance, le fondement de tout l'édifice espérantiste dans notre patrie.

Anciens combattants et nouvelles recrues, unissons-nous tous en amis autour de notre bannière espérantiste : la bannière de la fraternité et du progrès !

Traduction de M. S.

Onder de eerst toegekomene bijtredingen, hebben wij het overgroot genoegen en de ongeveinsde trotschheid, de glorierijkste en de eervolste namen der geleerde wereld te lezen. Noemen wij : heer A. de Gerlache, den koenen reiziger van de Zuidpool, wiens naam door iederen Belg met fierheid uitgesproken wordt. Halen wij den heer Elisée-J. Reclus aan, de uitstekendste aardrijkskundige dezer eeuw. Voegen wij er de zoo hooggeachte namen bij van den heer J. Chomé, leeraar bij de krijgsschool en de nieuwe Hoogschool; van den heer Ch. Fievez, schatbewaarder der belgische maatschappij van aardrijkskunde; van den heer Bergé, algemeenen schrijver des talenkrings te Brussel ; van den heer P. Poncelet, lid van den provincialen raad (Namen); van den heer Goderus, rechter te Gent. Voegen wij nog daarbij een groot getal officieren, advokaten, geneesheeren, enz.

Welk schoon voorbeeld aan de verblinde achterblijvers gegeven, die onze onderneming als onwetenschappelijk aanzien en ons met een verachtenden glimlach onthalen, terwijl de verbaasde wereld reeds van de levenskracht dezer hersenschim, ons beminde Esperanto, getuigenis zou kunnen geven.

Wij kunnen ons het genoegen niet ontzeggen van hier te doen aanmerken, dat reeds vele vrouwen zich met onze menschlievende onderneming zeer ieverig onledig houden : dat Jufvrouw Aerts, Jufvrouw Lecointe, Jufvrouw Greiner, Jufvrouw Delfosse en zoo vele andere ons verschoonen van hunne namen aan den dank der Esperantisten aan te bieden.

Vele geestdriftige instemmingen van andere Esperantisten werden ons insgelijks toegezonden : het is bijzonderlijk op die toegenegene vrienden, dat wij rekenen om ons eene behulpzame hand in het werk toe te reiken en langs alle kanten ons jong tijdschrift te verspreiden. Dank dus uit ganscher herte aan den heer de Roy, opsteller van het dagblad « La Metropole » en aan de vrienden Empain, D'Artois, Chausteur, Broos, enz.

Wij willen hier op eene bijzondere wijze den heer Witteryck gelukwenschen : vurigen Esperantist en uitgever van ons « Belga Sonorilo ». Hij heeft zich met de loffelijkste verknochtheid en iever ten dienste van de esperantische zaak gesteld, en het is dank aan hem dat wij gemakkelijk een ontwerp, van over lang gemaakt, hebben kunnen verwezentlijken.

Eindelijk, boven deze gewichtige toetredingen, hebben ons een groot getal personen uit al de Belgische steden hunne goedkeuring laten geworden ; zij zullen in ons vaderland de hoofdsteun, de grondslag zijn van geheel het esperantische gebouw.

Oude strijders en nieuw aangeworvenen, vereenigen wij ons als vrienden rond onze esperantische vlag : de vlag der broederlijkheid en der beschaving ! Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Avizoj diversaj.

La Belga Sonorilo estas sendota regule al ĉiuj ĵurnaloj kaj revuoj Belgaj; ni petas iliajn redaktorojn sciigi al ni la artikolojn kiujn ili skribus pri Esperanto kaj ni dankas ilin de nun.

***

Ni faras saman alvokon al ĉiuj personoj kiujn Esperanto interesas. Ni estos ankaŭ feliĉa se tiuj personoj povus sendi al ni adresojn de iliaj amikoj kaj konatoj al kiuj prova numero estus sendota.

***

La kursoj de la lingvo « Esperanto » kiujn la Poliglota klubo organizas ĉiajare, komencos la lundon 6^{an} de oktobro 1902 je la oka horo vespere en Hotel Ravenstein, Strato Ravenstein (ĉambro 8^{a}) en Bruselo.

Tiuj organisotaj de la Vastigo de la Lernejo por geinstruistoj komencos la jaŭdon 16^{an} de oktobro 1902 je la oka horo vespere en la Lernejo por instruistoj, Boulevard du Hainaut, 110, en Bruselo.

Esperanto estos instruata de Sinjoro Lucien Blanjean, la simpatia profesoro de la Poliglota Klubo, kies valoron kaj sindonecon, multaj el ni povis estimi. Tiuj kursoj kalkulas nur dek lecionojn, kiel la antaŭaj, kaj kiel tiuj ĉi, ili estos tute senpagaj; sufiĉas skribi al la sekretario de la Societo kies kurson oni deziras ĉeesti; oni povas ankaŭ sin turni al la redakcio de la Belga Sonorilo kiu faros la necesajn enskribaĵojn. Oni povos ankoraŭ enskribiĝi la kursajn tagojn ĉe la profesoro.

***

Sinjoro L. Blanjean instruos Esperanton ankaŭ ĉe Antverpeno. La Kurso, organizata per l'Antverpena sekcio de la *Federacio de la lernantoj de la Belgaj gimnazioj* efektiviĝos de la dimanĉo 12^{an} de oktobro 1902 je la naŭa horo matene kaj daŭras ĉia dimanĉo en la « Athénée Royal » en Antverpeno.

Avis divers.

La *Belga Sonorilo* sera envoyée régulièrement à tous les journaux et revues belges; nous prions leurs rédacteurs de nous faire connaître les articles qu'ils écriraient sur l'Esperanto et nous les en remercions dès maintenant.

***

Nous faisons le même appel à toutes les personnes que l'Esperanto intéresse. Nous serions également heureux si ces personnes pouvaient nous indiquer les adresses de leurs amis et connaissances à qui un numéro d'essai serait envoyé.

***

Les cours de langue « Esperanto » que le Cercle polyglotte organise chaque année, commenceront le lundi 6 octobre 1902 à 8 heures du soir à l'Hôtel Ravenstein, rue Ravenstein, (salle 8) à Bruxelles.

Ceux organisés par l'Extension de l'Ecole Normale commenceront le jeudi 16 octobre 1902 à 8 heures du soir, à l'Ecole Normale pour jeunes gens, 110, Boulevard du Hainaut, à Bruxelles.

L'Esperanto sera enseigné par M. Lucien Blanjean, le sympathique professeur du cercle polyglotte dont plusieurs d'entre nous ont pu apprécier la valeur et le dévouement.

Chacun de ces cours sera complet en 10 leçons, comme les précédents, et entièrement gratuit.

Il suffit d'écrire au secrétaire de la société dont on désire suivre le cours; on peut aussi s'adresser à la rédaction de La Belga Sonorilo qui fera le nécessaire. On peut encore se faire inscrire les jours de cours auprès du professeur.

***

Monsieur L. Blanjean donnera également un cours d'Esperanto à Anvers. Ce cours, organisé par la section d'Anvers de la *Fédération des élèves des Athénées de Belgique* commencera le dimanche 12 octobre 1902 à 9 heures du matin et se continuera tous les dimanches, dans les locaux de l'Athénée d'Anvers.

On peut prendre les conditions et se faire inscrire en s'adressant à Monsieur E. Desguin, Avenue des Arts, 98, à Anvers.

Verscheidene berichten.

De Belga Sonorilo *zal regelmatig aan al de Belgische dagbladen en tijdschriften toegezonden worden: wij verzoeken de opstellers er van, ons de artikelen te doen kennen, welke zij over het Esperanto zouden schrijven, en daarover bedanken wij hen op voorhand.*

***

Wij doen denzelfden oproep tot al de personen die belang in het Esperanto stellen. Wij zouden evenzoo gelukkig zijn, indien zij ons de adressen van hunne vrienden en kennissen konden aanwijzen, aan welke een proefnummer zoude gezonden worden.

***

De leergangen van de Esperanto-taal, die de talenkring ieder jaar inricht, zullen beginnen Maandag 6 oktober 1902, om 8 ure 's avonds, in het Hotel Ravenstein, Ravensteinstraat (8ste zaal) te Brussel.

Degene ingericht door de Uitbreiding der Normaalschool, zullen den Donderdag 16 oktober 1902, om 8 ure 's avonds, in de Normaalschool der jongelingen, 110, Henegouwsche Laan, te Brussel, aanvang nemen.

Heer Lucianus Blanjean, de gevierde leeraar van den talenkring, wiens bekwaamheid en zelfopoffering velen onder ons hebben kunnen waardeeren, zal het onderricht in de Esperantotaal geven.

Ieder van die leergangen zal, gelijk de voorgaande, in 10 lessen volledig zijn en geheel en gansch kosteloos.

Het is voldoende te schrijven aan den sekretaris van den kring, waarvan men begeert de lessen te volgen; men kan zich ook wenden tot den opstelraad van de Belga Sonorilo, die al het noodige zal doen. Ook mag men zich doen inschrijven op de leerdagen, bij den leeraar.

***

De Heer L. Blanjean zal te Antwerpen insgelijks eenen leergang van Esperanto geven. Die leergang, ingericht door de Antwerpsche afdeeling van den Belgischen Bond der leerlingen van de Atheneums, *zal beginnen op Zondag, 12^{n} Oktober 1902, om 9 ure 's morgens, en zal alle Zondagen voortgezet worden in de zalen van het Atheneum van Antwerpen.*

Men kan inlichtingen bekomen en zich laten inschrijven bij den Heer E. Desguin, Kunstlaan, 98, te Antwerpen.

MECANISME DE LA LANGUE « ESPERANTO »

L'alphabet comporte 28 lettres, ayant chacune une prononciation unique, invariable. Il n'y a pas de lettre muette en Esperanto ; voyelles et consonnes sont prononcées comme si elles étaient isolées, en conséquence dès que l'on connaît l'alphabet on sait lire l'Esperanto, puisque c'est une langue absolument phonétique.

L'Esperanto n'a qu'un article défini, invariable ; il n'a pas d'article indéfini.

Le substantif se termine toujours en **o**,
l'adjectif en . . . . **a**,
l'adverbe en . . . . **e**,
le pluriel en . . . . **j**,
l'accusatif en. . . . . **n**,
l'infinitif en . . . . **i**,
le présent en . . . . **as**,
le passé en. . . . . **is**,
le futur en. . . . . **os**,
le conditionnel en . . . . **us**,
l'impératif en. . . . . **u** ;
les participes actifs se caractérisent par **int** (passé), **ant** (présent), **ont** (futur),
les participes passifs par **it** (passé), **at** (présent), **ot** (futur).

De cette façon, à la seule vue d'un mot isolé de tout contexte, on en détermine immédiatement l'état civil, le genre, la fonction, etc. Dès lors toutes les constructions sont compréhensibles et chaque peuple pourrait, sans inconvénient pour personne, garder ses tourpures de phrases.

A une idée correspond — pour sa représentation écrite — un radical invariable, lequel reçoit toutes les terminaisons susdites selon la modalité prise par l'idée.

Exemple : *patr*, étant le radical correspondant à l'idée de paternité, on aura *patro* = père, *patra* = paternel, *patre* = paternellement, *patroj* = pères, *patraj* = paternels, etc. Si on cherche *patroj* au dictionnaire on ne le trouvera pas, on trouvera seulement les indications suivantes :

patr (radical) = père — *o*, substantif — *j*, pluriel, et l'on devra en conclure soi-même que *patroj* veut dire *pères*.

Outre les terminaisons données plus haut, l'Esperanto emploie 32 affixes qui, ajoutés au radical, fournissent les représentations écrites de toutes les modalités possibles à donner à une idée.

Exemple : **in** indique le féminin (il va de soi que cet affixe ne s'emploie que si le radical éveille l'idée de sexe, car l'Esperanto, langue logique, a supprimé les genres grammaticaux) ; *patro* voulant dire *père*, *patrino* voudra dire *père féminin* c'est à dire *mère* ;

mal indique les contraires : *varma* voulant dire *chaud*, *malvarma* signifiera *froid* ;

ist, indique la profession ; *kuiri* voulant dire *cuire*, *kuiristo* signifiera *cuisinier* et *kuiristino*, *cuisinière* ; et ainsi de suite.

On voit par ces trois exemples que, connaissant les mots qui représentent tous les êtres mâles on connaît immédiatement les noms des êtres femelles correspondants ; connaissant les mots qui admettent des contraires, on connaît du même coup ces contraires, etc.

Quand nous aurons dit que les mots peuvent se combiner entre eux, ainsi que les affixes, nous aurons donné tout le mécanisme de l'Esperanto.

Cette lumineuse simplicité fait la preuve absolue que nous sommes la vérité.

Il ne reste au lecteur de ces quelques lignes, qu'à s'astreindre à lire chaque jour, pendant un mois, 2 ou 3 pages d'Esperanto en désarticulant soigneusement chaque mot (au moyen du dictionnaire, ainsi que nous en avons donné l'exemple pour *patroj*) pour être maître de la langue écrite et pouvoir écrire à son tour.

Nous engageons vivement les nouveaux espérantistes à n'écrire et à ne parler qu'après un exercice de lecture suffisamment long : un mois à raison d'une heure par jour.

Quel homme sensé se refusera à cette expérience qui ne compromet aucun autre travail, aucune autre étude, et dont les résultats dépasseront beaucoup ceux que produisit l'imprimerie ?

Des renseignements sur l'Esperanto peuvent s'obtenir au secrétariat de la section Esperantiste du cercle polyglotte, hôtel Ravenstein, à Bruxelles.

SAMENHANG DER ESPERANTO-TAAL

Het alphabet telt 28 letters, en ieder van hen heeft ééne enkele en onveranderlijke uitspraak. Men heeft in Esperanto geene stomme letters : klinkers en medeklinkers worden uitgesproken alsof zij afzonderlijk zouden staan. Dus zoodra iemand het alphabet kent is hij bekwaam het Esperanto te lezen, aangezien het eene volstrekte klanktaal is.

Het Esperanto heeft maar één bepalend lidwoord, dat onveranderlijk is ; en geen min bepalend lidwoord.

Het zelfstandig naamwoord eindigt altijd op **o**,
het bijvoegelijk naamwoord op . . . . . **a**,
het bijwoord op. . . . . **e**,
het meervoud op . . . . **j**,
de accusatief op . . . . **n**,
de onbepaalde wijs op . . . . **i**,
de aantoonende wijs op. . . . . **as**,
de verleden tijd op. . . . . **is**,
de toekomende tijd op. . . . . **os**,
de voorwaardelijke wijs op. . . . . . . **us**,
de gebiedende wijs op. . . . . **u** ;
de bedrijvende deelwoorden eindigen op **int** *(verleden)*, **ant** *(tegenwoordig)*, **ont** *(toekomend)* ;
de lijdende deelwoorden gaan uit op **it** *(verleden)*, **at** *(tegenwoordig)*, **ot** *(toekomend)*.

Op die wijze, door het enkel afzonderlijk beschouwen van een woord in eenen zin, zal men aanstonds de afkomst, het geslacht en de rol er van kunnen bepalen. Dientengevolge zijn alle zinvormen verstaanbaar, en ieder volk zou, zonder zwarigheid voor wien het ook wezen moge, de wendingen zijner volzinnen kunnen behouden.

Een gedacht beantwoordt, — voor hetgeen zijne geschrevene voorstelling aangaat, — aan een onveranderlijk stamwoord, dat al de bovenstaande uitgangen aanneemt, volgens het gedacht dat men wil uitdrukken.

Bijvoorbeeld : patr *is het stamwoord en geeft de hoedanigheid van vader, het vaderschap te kennen ; van daar zal men hebben* patro = *vader ;* patra = *vaderlijk ;* patre = *op vaderlijke wijze ;* patroj = *vaders ;* patraj = *vaderlijke, enz. Indien nu* patroj *in het woordenboek gezocht wordt, zal het er niet te vinden zijn, maar alleenlijk de volgende opgaven :*

patr *(stamwoord) = vader* — o *zelfstandig naamwoord* — j *meervoud. Daaruit valt er te besluiten dat* patroj *wil zeggen* vaders.

Boven de aangehaalde uitgangen gebruikt Esperanto nog 32 toevoegsels, die bij het stamwoord gevoegd, de geschrevene voorstellingen opleveren van al de wijzigingen welke men aan een gedacht kan doen.

Voorbeeld : **in** *duidt het vrouwelijk geslacht aan (het spreekt van zelf dat dit toevoegsel maar gebruikt wordt in het geval, dat het stamwoord voor het vrouwelijk vatbaar is ; want Esperanto is eene beredeneerde taal en heeft de spraakkundige geslachten weggelaten) ; aangezien* patro, *vader beteekent,* patrino *zal de vrouw aanwijzen, het is te zeggen* moeder ;

mal *duidt het tegenstrijdige aan : aangezien* varma warm *beteekent,* malvarma *zal* koud *beduiden ;*

ist *duidt het bedrijf aan :* kuiri *beteekenende* koken, kuiristo *zal* kok *beteekenen en* kuiristino, *kookster.*

Door deze drie voorbeelden ziet men dat, wanneer de namen die 't mannelijk geslacht aanduiden, gekend zijn, de overeenkomende van het vrouwelijk geslacht ook aanstonds gevonden zijn ; dat wanneer de woorden die tegenstrijdigheid aanveerden gekend zijn, de tegenstriidige daardoor zelf bekend staan.

Als wij nu zullen gezegd hebben dat de woorden alsook de toevoegsels zich onder malkander verbinden, dan zullen wij geheel de samenstelling van het Esperanto gegeven hebben.

Die heldere eenvoudigheid is het grootste bewijs, dat wij in de waarheid zijn.

Om de taal machtig te worden en ze te kunnen schrijven, blijft er den lezer dezer regelen niets anders over, dan zich te verbinden gedurende eene maand dagelijks 2 of 3 bladzijden Esperanto te lezen ; maar wel zorg te dragen de verscheidene deelen van ieder woord te onderscheiden (bij middel van het woordenboek, zooals wij het voor patroj *gedaan hebben.)*

Wij raden de nieuwe esperantisten aan, noch te spreken, noch te schrijven, tenzij na eene voldoende leesoefening : eene maand naar evenredigheid van een uur daags.

Welk verstandig mensch zal deze proef weigeren, die geen nadeel aan eenig ander werk noch studie brengen kan, en wier gevolgen deze der drukkunst verre zullen overtreffen ?

Inlichtingen op Esperanto zijn te bekomen op het kantoor van den secretaris der esperantische afdeeling van den talenkring, Ravenstein's Hof, te Brussel.